

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. — Cena lista za neclane 30 Din, za inozemstvo 40 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din. — Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani, Novi trg številka 1. Glavna urednika: Ing. Rado Lah in Franjo Kafol.

štev. 4.

V Ljubljani, 29. februarja 1932.

Leto 49.

Vsebina: Uspeh strokovnega berila. — Vprašanja in odgovori. — Sejmo več detelje! — Predkalljenje zgodnjega krompirja za seme. — Navodila za dodelitev prispevkov za gnojnične sesalke. — Vprašanja in odgovori. — Za in proti hmelju. — Vprašanja in odgovori. — Zakaj sadimo in gojimo sadno drevje. — Motika „Rapid“. — Mrzla gredica. — Vprašanja in odgovori. — Razno. — K problemu vinske krize. — Pomen in važnost vinskih sejmov. — Belokranjsko vinogradništvo. — Vprašanja in odgovori. — Razno. — Reja perzijanske ovce v Jurkloštru. — Živalske kužne bolezni. — Kako vnovčiti več mlečnih izdelkov. — Vprašanja in odgovori. — Razno. — O bistvu celičnega zdravljenja ter o njegovih uspehih pri konjskih boleznih. — Kakšen mora biti moderec, oanj? — Razno. — Duglazija. — Razno. — Zadržno vnovčevanje živine. — Družbene zadeve in razno: Družbene vesti. — Iz delovanja podružnic. — Gospodarske vesti. — Književnost. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Tržni pregled.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

1/24 strani	Din 80 [—]	1/8 strani	Din 350 [—]	1/2 strani	Din 1000 [—]
1/12 strani	Din 160 [—]	1/4 strani	Din 500 [—]	3/4 strani	Din 2000 [—]
1/6 strani	Din 250 [—]	1/2 strani	Din 700 [—]	Priloga listu stane	Din 100 za 1000 kom.

Mala naznanila do 20 besed stanejo Din 20[—], vsaka nadaljna beseda 1 Din.

Prodaj kobilo

pingavske pasme, lepo, težko lukso, dve leti staro, krotko, zna že voziti, cena po dogovoru. Jožef Volčič, posestnik, Stražišče pri Kranju. 60

Ernst Osiander - Guštanj

priporoča semensko blago lastnega pridelka: ječmen, oves, Soja-fizol in razne vrste semenskega krompirja. (Pridelano 600 m nad morskovo višino.) 56

Majer

na delež se sprejme na srednje velikem posestvu. Ponudbe na Avgusta Sernee, Sv. Anton v Slovenskih goricah. 54

Cepljene trte in sadno drevje!

Marellice in breskve najboljših vrst in 8 vrst cepljenih trt na podlagah: Goethe, Rip, portalis, Berlandieri itd. ima na prodaj: Franc Kovač, posestnik drevesnice in trtnice v Jankovi, p. Vojnik pri Celju. 264

Semenski krompir

Na prodaj imam 1000 kg lepega semenskega krompirja, zgodnjega (rožnik-roza), cena po dogovoru. Naslov: Ivan Erčulj, Podgora 8, p. Dobropole. 58

Brezobrestno posojilo,

za zidavo, nabavo parcele, s provedbo že obstoječe knjižbe v vknjižbo na cenejši obresti dobite pri Zagrebški stavbeno-kreditni zadrugi, zastopsvo „Tehna“, Ljubljana, Mestni trg 25/I. Išćemo poverjenike! 57

Kmetovalci, uporabljajte pri gnojenju vedno

40% KALIJEVO SOL

ker samo na ta način se poleg fosfornih in dušičnih gnojil dosežejo največji pridelki prvovrstne kvalitete in je dobičkanosnost umetnih gnojil zagotovljena. Gnojite zgodaj spomladi **na orali**

Za žita in koruzo	50—80 kg	} 40% kalijeve soli
Deteljo, travnik, in pašnik	100—120 kg	
Krompir, peso, repo	120—150 kg	
Trto, hmelj in sočivje	150—200 kg	

Vsa potrebna navodila o gnojenju z umetnimi gnojili Vam da brezplačno:

Agrikulturno kemički ured za kalijevo gnojenje
Zagreb, trg burze 3/II.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju pri kolodvoru; v Brežicah pri Zvezi kmetijskih podružnic; v Ivanjkevcih pri Lovro Peto-varju; v Murski Soboti pri kmetijski podružnici; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri tvrdki Levstek & Oblak; v Ptuj pri Kmetijskem društvu.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljkatve.

Apneni prah, rinfuza (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici po Din 13.— 100 kg, samo vagonске pošiljke.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 195 za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 210 franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno v pločevinastih posodah Din 215 za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Čilski soliter, 15,5% dušika, v vrečah približno po 100 kg po Din 3.— za kg. Pri vagonškem in polvagonškem odjemu cena po dogovoru.

Kalijeva sol 42%. Na drobno po Din 170 za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 87. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonškem in polvagonškem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat 18/20%. Cena Din 118 za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo K. A. S. mineralno, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 133 za 100 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo Herkules organsko, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 133 za 100 kg. Za 1 ha 500 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 138 za 100 kg, vreče po 50 in 75 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno z uvoznino in prevoznimi stroški Din 142 za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razklesana kostna moka, 30% fosf. kisline, 1/2% dušika po Din 95.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde po Din 220.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudniški superfosfat 16% po Din 90.—, 100 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Surova kostna moka z 10—12% fosforne kisline in 4% dušika po Din 95.— za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Thomasova žilindra 18%, po Din 94, vsak odstotek po Din 6.— več za 100 kg. Pri vagonškem odjemu cena po dogovoru. Opozorjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žilindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Porzol, suho sredstvo za uničevanje snetjavosti, zavitek 200 gr po Din 20.—, očisti 100 kg semena.

Uspulun, sredstvo za namakanje žita proti snetjavosti po 250 gr, zavitek à Din 32.

Semena.

Vsa naša semena so najboljšje vrste, zanesljivo kaljiva, predenice prosta, preiskana po državnem Kmetijskem in kontrolnem zavodu v Ljubljani in plombirana v originalnih vrečah.

Domača detelja,	Ang. ljulika . . .	à Din 11
pristna gor. . . .	Laška ljulika . . .	" 10
Lucerna, pristna	Travniška bilnica . . .	" 15
banaška	Navadna latovka . . .	" 21
Švedska detelja . . .	Lisičji rep	" 34
Hmeljska lucerna . . .	Navadna šopulja . . .	" 22
Bela detelja	Pasji rep	" 24
Mačji rep	Ovčja bilnica	" 19
Pasja trava	Pokončna stoklasa . . .	" 24
Francoska pahovka . . .	Espazeta v lušč.	" 10.

Zmesi travnega in deteljnega semena, sestavljena po strokovnih navodilih iz zgoraj imenovanih vrst stanejo:

- Stev. I. Za barski svet Din 19.—.
- Stev. II. Za peščeno zemljo Din 19.—.
- Stev. III. Za srednje težko zemljo Din 18.—.
- Stev. IV. Za težko zemljo Din 18.—.
- Mešanica za vrtove Din 20.—. Vse za 1 kg.
- Korenjevo seme, dolgo, zlatorumeno po Din 20.— za 1 kg.
- Korenjevo seme, saarfeldsko, dolgo zlatorumeno po Din 34.— za kg.
- Semenska pesa Mamuth, rdeča po Din 8.— za 1 kg.
- Semenska pesa Eckendorf, rumena po Din 8.50 za 1 kg.
- To seme je jamčeno pristno severnonemško, najvišje ka-

ljivosti. Vreče iz jute, kakor poštnina, se posebej računajo po lastni ceni.

Semenska grahara, jara, po Din 3.50 za 1 kg.

Semenski oves po Din 3.50.

Semenski jecmen, jart, Din 3.50.

Krmila.

Klajno apno v izvornih vrečah, težkin 50 kg po Din 4.75 za kg, na drobno Din 3.80 za kg.

Lažne tropine za 38/40% beljakovin in tolišče po Din 2.40 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Orehove tropine z 48% beljakovin in 8% maščobe po Din 2.60 za 1 kg v vrečah po 80 kg.

Kibja moka v originalni vreči 100 kg po Din 5.50 za kg, na drobno Din 6.50 za kg.

Ribje olje za živino v ročkah po 3 kg = 70 Din; se pošilja po poštu; v steklenicah po 1/2 litra Din 18.—, v steklenicah po 1 1/2 l Din 30; v posodo kupca po 22 Din za kg.

Živinska sol v vrečah po 50 kg za Din 82 (samo v Celju).

Pečk hrana za živino z vitaminom po Din 62 za kg.

Rudniški kamen za lizanje komad Din 12, aluminijasti obroček temu Din 15.—.

Živnoredski in mlekarški predmeti.

Slamorednica Kōla H320 za motorni pogon po Din 3200.

Slamorednice Borek: JSS po Din 1380, **VS10** po Din 1550

VFS12 po Din 1750, **VFSR12** za verigo po Din 2000, **VFS14** za verigo po Din 2000, **Alpina 12** po Din 1800, **HLC** za ročni pogon ali motorni pogon po Din 2000, **EAS** za motorni pogon Din 3200, z varovalko Din 3500, **EBBS** za motorni pogon Din 3500, z varovalko Din 3800, **Rapid 12** po Din 4100, z varovalko Din 4400, **KS 2A** za ročni pogon Din 1800.

Drobiljač (šrotar) „Gloria 3“ Din 3000, za oves **EMO** po Din 1900.

Reporednica Borek EWC po Din 950 **EWL** po Din 700, **EW0** po Din 700.

Reporednice, domače, male po Din 370, **velike** po Din 700.

Telečji napajalniki po Din 100.—.

Gumijevi seski za napajalnike po Din 25.—.

Gobčni odprtači Express Din 150 za komad.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po Din 1200, **E2** za 100 lit. po Din 1400, **E** za 140 lit. po Din 2000; **U** za 200 lit. po Din 2800.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit. Din 700, **KI 10 lit.** po Din 1850, za 130 lit. s podstavkom Din 2750.

Pinje št. 1 za 5 lit. po Din 620, **št. 2** za 10 lit. po Din 750.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 40 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Kodanja), v škatljcah po 25 gr po Din 12, 50 gr po Din 20, 100 gr po Din 40, 500 gr po Din 180.

Brzoparilnik Alfa s pocinkanim kotlom, 50 literski po Din 1250; 80 literski po Din 1625.

Brzoparilnik Wema z bakrenim kotlom, 90 literski po Din 1700.

Brzoparilnik domači, s pocinjenim kotlom 60 literski po Din 850; 80 literski po Din 950.

Uarkon zoper živalske kožne bolezni 15 Din.

Živnozdravilski predmeti (češki izdelek); požiralnikove cevi za teleta Din 70, za goved po Din 220; trokarji za teleta po Din 70, za goved po Din 70, **irigatorji kompletni (po 3 litre)** po Din 80.—; irigatorji, kompl. (po 2 lit.) Din 70.—; škarje za obrezovanje parkljev Din 184; zaustavljači, poniklani Din 60; mlečni katedri Din 6.— in 12.—. Obročji za bike, poniklani po Din 26, navadni po Din 22; toplomer za merjenje vročine po Din 25 in 30; znamke za perutnino celoidne po Din —,25 za komad, aluminijaste z številkami po Din —,75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1.50 za komad.

Sikuro, hlevski odpenjač komad Din 10.

Sadjarski in vrtnarski predmeti.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, v steklenicah po 1 1/2 kg po Din 20, v ročkah po 3 1/2 kg Din 50; v sodih po 100 kg po Din 9.— za kg, v sodih kupca po Din 10.— za kg; najmanj 25 kg.

Kultivatorji (ročni Kunde), à Din 28.—, 34.—, 40.—, **Rapid motike** s ploščnatimi noži I. Din 70.—, II. 75.—, s kotnimi noži I. 72.—, II. 76.—, s stranskimi noži I. 92.—, II. 98.—, domače kopačice po Din 15.—.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Mazavo mlo à Din 10.— v posodi kupca.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 24 za kg, 1 kg Din 30.

Agritox v posodah po eno šestnajstinko litra po Din 18, po četrť litra po Din 40.

Arsol po 500 gr po Din 25.

Sulfarol 500 gr po Din 25.

Cenilna smola v škatljicah po ¼ kg po Din 8; v škatljicah po ½ kg po Din 15; ¾ kg po Din 28.

Garkon zoper rastlinske škodljivce 15 Din.

Najboljši cepilni noži, pripravljeni za vse načine cepjenja sadnega drevja od Din 33 do Din 102.

Brusni kamni za Kundejevo blago po Din 15.—, 25.— in 46.—.

Prvovrstni vrtni noži. (obrezači) od Din 50 do Din 54.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trti od Din 20 do Din 42.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev in goseničnih gnezid Din 135 do 150, peresa k škarjam po Din 1

Drevesne škarje Kunde od Din 40 do 190.

Drevesne žage Din 40 do 90.

Drevesne sčeti (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju od Din 18 do Din 40.

Pasti za voluharje (kleščce), à Din 8.—, cevke à Din 10.—.

Strgulje za drevje po Din 26.—.

Ročna škropilnica „Nova“, 1.50 literska Din 160.—.

Škropilnice ročne, Perras, ponikljane 1 lit. Din 220. Podaljšane cevi za te škropilnice po Din 20.— za komad.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechvile“, ročno-prevozne z dvema cevma po 3 m, štirimi podaljševalnimi cevma po 75 cm, 2 bambusovimi cevma po 4 m in patentnim razpršilnikom Din 2400.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechvile po Din 1100. Vega, francoski sistem, po Din 1340.—, K, 8 litrov po Din 960.—, 12 litrov po Din 1040.—, 16 litrov po Din 1100.—, vse z 4 metersko bambusovo cevjo.

Sulfol (koloidalno žveplo) proti oidiu, 1 kg à Din 60.—.

Škropilnice, Filckove nahrbtnne po sistemu Jessernigz po Din 600 komad, s pumpo na poteg po Din 600 za komad.

Razpršilnik Filck za visoko drevje po Din 110 za komad.

Razpršilnik Kovina, à Din 35.—.

Ročna škropilnica „Kleines Wunder“ Din 750.

Škarje za striženje mej od Din 40 do Din 120.

Arbocol lepilo za drevesne pasove 250 gr po Din 24, 500 gr po Din 40.

Papirnatl drevesni pasovi za lovljenje mrčesa po Din 3 za meter.

Papir za lepljive pasove po Din 0.50 za meter. Dobi se v ovitkih po 50 metrov.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se razpošilja le pločevinaste kante.

Rafija liče, kg po 18.— Din.

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 90.

Vrtno zalivalke „Jaflag“ 10 lit. Din 160. 12 lit. 180. 14 lit. Din 200. 16 lit. Din 215, 3 lit. Din 155.

Wilbis-mast zoper zajce Din 21.

Vinogradniški in kletarski predmeti.

Azbest Clarit za čiščenje vina po Din 80 za kg

Bernadotov vinometer, originalni, à Din 40 za 1 komad. Kalimetabisulfit v tabletah po 10 gr, à Din 1.—, 1 kg Din 80.—.

Eponit za čiščenje vina po Din 45 za kg.

Salolidin (antiklor natrijev tiosulfat) v sodih po ca 300 kg. a Din 5.60 za 1 kg, v manjših količinah po Din 6.— za 1 kg.

Uranija zelenilo v zavitkih po 1 kg a Din 60. po ½ kg Din 33.—, v zavitkih po 15 dkg Din 15.—.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medenine) sistem Fr. Nechvile po Din 140

Trtne škropilnice, bakrene original Vermorel Din 440.—, Original Austria Din 440.—, Original Superieur Din 400.—, Vermorel domača Din 300.—, Austria domača Din 300.—, Universal Din 400.—, Chaudoir Din 400.—, Hofferton Din 400.—, Non plus ultra Din 360.—, Salvator Din 400.—, Jubila Din 500.—.

Potrebščine k škropilnicam: kolenca po Din 10; razpršilnik Deut po Din 130, navadni razpršilnih po Din 16. Prehodna pipa z brizgalno cevjo s cedilom po Din 80 za komad.

Gumijevе cevi za škropilnice po Din 15 za meter.

Gumijevе kroglice po Din 2.— do 2.50.

Gumijevе plošče po Din 10.— za 1 komad.

Žveplovl trakovi na azbestu po Din 16 za kg.

Žveplalnik za sode po Din 60 za komad.

Žveplalnik, ročni, a Din 65 za 1 komad.

Opozorjamo vse naročnike, da smo znižali cene slamoreznicam, travniškim branam, trtnim škropilnicam i. t. d.

Poljedelsko orodje in stroji.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po Din 880, 360 cm po Din 900, 390 cm po Din 920, 420 cm po Din 950, 450 cm po Din 970, 290/420 cm po Din 1080.

Gnojnične črpalke, domači izdelek, v dolžini 3 m Din 600, 3.30 m Din 6.35, 3.90 m Din 705, 4.20 m Din 740, 4.50 m Din 775.

Gnojnične sesalke F 400 Din 980 F 450 Din 1000.

Gnojnična sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1250, 3.5 m po Din 1300; nodališek 1.50 m Din 250

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 98 —

Robkač za koruzo EMR po Din 1000, mali ročni po Din 80.

Lopate za štilhanje po Din 24

Lopate za nakladanje po Din 24.

Grablje železne, 10 do 16 zob po Din 12.50 do 20.

Vile železne, s tremi roglji po Din 14, s štirimi po Din 15

Vile garantirane, s štirimi roglji po Din 25, s tremi roglji Din 23.

Sackovi plugi in plužni deli:

D10MN po Din 1050, D9SS po Din 1100, D8MN po Din 1000, D7MN po Din 900.— s plužno na vijake Din 1100, D6MNR 750, D5MNR Din 700, dvojni obračalni plug BW5 po Din 1650, dvobrazdni plug ZH9 po Din 1520, obračalni plug NW5 po Din 1130, NW7 po Din 1150. Plug D6X po Din 730, E6WN po Din 730, dvobrazden lahki ZRB6 po Din 1100.—.

Osipalnik DHUN po Din 700. Osipalnik BHR a Din 400.

Glave D9SS po Din 410 D8MN po Din 400, D7MN po Din 300; D6MN po Din 270; SJIN na dve brazdi 420 Din, za osipanje 300 Din; HN7 po Din 470, osipalnik DHUN po Din 480 Glave 1.5 po Din 200, 1.6 po Din 220, H6WN po Din 260, URB4 za lesene pluge po Din 150.

Lemeži za D7 po Din 30, za D6 po Din 25, za obračalne pluge po Din 35.

Plazi za D6 in D7 po Din 15 za komad.

Črtala za D8 po Din 30, za D7 in D6 po Din 25

Deske za D6MN po Din 90; za D7MN po Din 100; za D8MN po Din 135.—.

Prevozna priprava za D7, D6 po Din 190.

Kultivator FZBVR s 7 noži po Din 1600, z 9 peresnimi noži po Din 1700.

Plužna z peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Bendhaak po Din 1.200.

Plužna na vijake po Din 650.

Plužne, enokolesne po Din 170.

Brzoklepalnik „Stubaler“ po Din 370 za komad.

Brane:

Dvodielna njivska brana 4b, široka 166, težka 62 kg a Din 700. Trodielna njivska brana IVa, široka 2.50 m, težka 92 kg Din 1300. Dvodielna njivska brana I, široka 2 m, težka 88 kg, Din 1350. Trodielna njivska brana Ia, široka 2.25 m, težka 107 m, Din 1450.

Travniške brane z zvezdnimi členki Z. 1. široke 1.50 m, težke 44 kg Din 640. Z 2 široka 1.85 m, težka 52 kg po Din 710. Z 3, široka 1.50 m, težka 50 kg po Din 700.

Travniške brane z noži N 3, široke 1.80 m, težke 78 kg Din 930. N 2, široke 1.50 m, težke 67 kg po Din 820.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodielna, široka 1.50 m, težka 60 kg po Din 950. njivska brana KW2 široka 2.25 m, težka 88 kg, trodielna po Din 1350.

Lahke posebne IVaL po Din 520.

Brane na krožnike SEIOL Din 3500.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 650, ročni po Din 160

Izluščevalec za deteljo EVSM Din 1200.—.

Trilerji (originalni Heidovi), razr. II/2 po Din 3450, V/2 po Din 4850, II/1a po Din 2350.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po Din 4550; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po Din 4800, H9 po Din 2.700.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po Din 4500, petnajstvrstni po Din 4800.

Senior ročne sejalnice H po Din 920, L4 po Din 1.150.

Vitelj (gepelj) GEF po 2500 Din; transmisija za vitelj E po Din 1630, D800 po Din 540.

Benzin motorji Lorenz 2½—3 KS Din 8000, 3—4 KS Din 10.000, 3—4 KS stabilni Din 9000, 4—5 KS prevozni Din 14.000.

LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE, LAKE, KIT, LANENE TROPINE

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

POSOJILNICA V MARIBORU

1882

NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena 1882.

Obrestale nevezane hranilne vloge po 5%,
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 6 1/2%.

Stanje hran. vlog nad Din 90.000.000⁰⁰,-

Rezerve znašale nad Din 6.000.000⁰⁰,-

Posojila daje članom na vključbo po 8%,
na osebno poročitve po 9%.

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINNE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO
USTANOVLJENA LETA 1828

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA v Ljubljani

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti.

Sprejema v zavarovanje: 1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe. b) vse premično blago, mobilje zvonove in enako. c) poljske pridelke, žito in krmo. 2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu. 3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah. Zastopniki v vseh mestih in farah.

17

250 ha obdelane zemlje. Obstoječa enostoletja

Naslov:

Fratelli Sgaravatti,
Saonara
(Padova — Italija)

Zita, ki so slabo prezimila in so polna plevela, lahko popravimo in jih očistimo z uporabo

neoljenega apnenega dušika

Jare posetve gnojite z nitrofoskalom - Ruše. Vinograde, sadonosnike in travnike pognojite isto tako v zgodnji pomladi z

nitrofoskalom - Ruše

Naročila sprejema

Tvornica za dušik d. d., Ruše

in Kmetijska družba ter njene podružnice

KMETOVALLEC

štev. 4.

V Ljubljani, 29. februarja 1932.

Leto 49.

SPLOŠNO GOSPODARSTVO

Uspeh strokovnega berila.

Franc Podgorjanski.

Bolj kakor kdajkoli poprej, je danes posebno kmetovalcem potrebno, da skrbimo za svojo strokovno izobrazbo. Po nekaterih delih naše ožje domovine se kmetovalci bolj zanimajo za napredek kmetijstva, po drugih zopet manj. Sicer je danes v tej težki gospodarski preizkušnji kmetskega stanu in ž njim vred tudi drugih stanov, težko govoriti o kakem napredku, ali kdor se oprime vsake rešilne bilke, ki jo najde v gospodarstvu, ter se poslužuje nasvetov in pripomočkov, ki jih priporočajo kmetijski in drugi strokovnjaki, se vsaj drži še na površju, nad valovi sedanjega gospodarskega vrtinca, dočim oni, ki se drži še kmetovanja kakor nekda, leze vedno globlje v gospodarsko propast.

Ker bo morda zanimalo čitatelje „Kmetovalca“, kje in kako začeti z izboljšanjem svojega gospodarstva, hočem nakratko in po domače navesti zgled nekega posestnika, mojega prijatelja, ki mi je, ko sem bil pri njemu na obisku, razložil zgodovino svojega 21-letnega delovanja na svojem posestvu, in sicer:

„Ko sem bil star 18 let, mi je dal oče 1 krono, da se za l. 1908. vpišem v tamošnje Izobraževalno društvo, ki je takrat obstajalo. V društvu sem dobil poleg romanov in drugih leposlovnih knjižic tudi gospodarske knjige in strokovne liste. Kar se tiče knjig, me je najbolj zanimala knjiga „Zlata vas“), izmed strokovnih listov pa „Kmetovalec“. Tako sem hodil 2 leti v to šolo, ob nedeljah in praznikih, čitat razne liste in izposojat si knjige ter tako dobit veselo do dobrega čtiva.

L. 1910. sem pa že naročil „Kmetovalca“ in še nekatere druge liste; „Kmetovalec“ je takrat stal 4 krone. Z velikim veseljem sem komaj čakal, da sem dobil pošto, kajti, kadar je pismonoša prinesel „Kmetovalca“, sem pustil vse delo, tudi že vpreženo živino, četudi sem bil za to od očeta kregan, ter hitro pregledal naslove, kaj je važnega; ko je bilo pa več časa, sem ga pazljivo prečital. Isto leto sem komaj pregovoril očeta, da je kupil umetna gnojila za ajdo, ki so se izborno obnesla; na jesen pa zopet Tomasovo žlindro in kalijevo sol za travnike. Ker je oče videl lepe uspehe, je potem gnojilo vedno kupoval, dočim je svojčas hlevski gnoj prodajal.

Po nasvetu poučnih člankov takratnih sotrudnikov „Kmetovalca“, sem zopet pregovoril očeta, da je dal živinski hlev tlakovat, zid ometat in pobelil, naredil oddušnike in potrebna okna. Ko je bilo delo gotovo, so bili vsi zadovoljni, tudi oče, pose-

*) Se li še kje dobi?

bno še mati in dekla pri molži. Ker je bilo suho v hlevu, je tudi živina bolje uspevala kakor v prejšnjih mlakužah in je postala bolj zdrava, dočim je poprej vedno bolehal.

Ker smo pa imeli še lesene svinjake, brez vsake betonske podlage, gnojišča neograjena in nebetonirana, sem začel v l. 1911. pripravljati potrebni material za zidavo svinjakov in gnojišča ter gnojnične jame. Pri tem delu sem pa zopet naletel skoraj na nepremostljive ovire glede denarja, pri očetu in materi, kajti denar si je bilo treba izposoditi, ker vsa naprava brez vožnje je stala 1200 kron avstrijske veljave v l. 1912.

Govoril sem in govoril ter končno omehčal trda, četudi drugače mehka srca staršev, da so priskrbeli potrebni denar. Ko so bili svinjaki sezidani z lesenimi kočji, gnojišče z gnojnično betonirano jamo gotovo v jeseni 1912, sem pa dobil zadoščenje od matere, ki je vsa vesela na suhem krmila svinje; prasiči so pa zopet povračali stroške, ker so bolje uspevali in bili bolj zdravi. Na spomlad l. 1913. je pa oče še kupil gnojnično sesalko in dal narediti gnojnični sod, nakar je bil, kar se tiče hlevov in gnojišča ter gnojnične jame, prepir končan.

Ko pa sem na pobudo „Kmetovalca“ in sadjarskih knjig v gori navedenih letih pričel saditi tudi sadno drevje po travnikih ter kopati velike jame čez 1 m široke in $\frac{1}{2}$ m globoke, je bila zopet vojska. Danes, po preteku 20 let, je vse pozabljeno, posebno kadar sadje dobro obrodi. O sadjarstvu Ti o priliki še kaj več povem iz točasnih izkušenj.

Ravno isto je bilo z vinogradništvom. Ves v to sposobni prostor sem nanovo zrigolal ter ga zasadil po najnovejših navodilih strokovnjakov. Četudi je danes vinogradništvo takorekoč na tleh, vendar se dobra kapljica po primerni ceni še vnovči, akoravno pod izgubo kakor vsi drugi kmetijski pridelki.

„Kmetovalec“ in druge kmetijske knjige so priporočali, da je oranje na ozke kraje starokopitno in negospodarsko, ker po razorih nič ne zraste. Tudi ta nasvet sem poslušal in ker ni bilo polje močvirnato, sem začel še pred vojno orati na široke kraje, ter sem se kmalu prepričal, da na istem prostoru več zraste žita in drugih pridelkov, kakor pa na njivi z ozkimi kraji. — Slišal sem jih od očeta tudi pri tem delu, češ, da je bolj zamudno orati in njiva se bolj stlači itd. Dobra stvar je pa le zmagala, kar danes posnemajo tudi sosedje, posebno z novimi Sackovimi plugi.

V l. 1914. sem moral kakor vsi drugi sposobni na bojišče, kjer sem po raznih pokrajinah marsikaj videl. Ako je bilo kaj zanimivega in koristnega, sem potem tudi v lastnem gospodarstvu uporabil. Domov sem vedno pisaril, naj kupujejo umetna gnojila, kolikor jih dobijo, vozijo gnojnico, in ubogali so me. Vkljub strogim rekvizicijam živine in krme, so obdržali dovolj živine, ki je po vojni imela lepe cene, po katerih danes zaman tožimo.

Po končani vojni prišedši domov, sem moral vsled očetove smrti prevzeti vse vodstvo kmetije in vso težo izplačil dote svojim bratom in sestram. Z vso vsem sem se lotil uporabe umetnih gnojil, ki so se vsled visokih cen živine in drugih kmetijskih pridelkov izborna izplačala. Tako sem torej z vztrajnostjo in odločnostjo premagal razne ovire in spravil posestvo do višje rentabilnosti.

Na tem posestvu se je pred napravo tlakovanja živinskega in svinjskega hleva, napravo gnojilšča in gnojnične jame ter brez uporabe umetnih gnojil redilo 5—7 glav živine, ter letno odgojilo 20—30 pujskov, sedaj se pa redi 8—10 glav živine ter odgoji letno 50—70 pujskov. Umetnih gnojil porabim letno za travnike, pašnike, njive in vinograde okoli 2000 kg na pribl. 10 ha površine."

Tako mi je pripovedoval moj prijatelj. Ni mi pa pozabil pokazati tudi svoje knjižnice, kjer ima shranjene in vezane vse letnike „Kmetovalca“, „Sadjarja in vrtnarja“ in druge gospodarske, tehniške, leposlovne in zdravniške knjige. Posebno me je zanimala knjiga nova izdaja „Domači živinozdravnik“ s 640 strani, ter domača lekarna z raznimi zdravili za prvo pomoč pri živinskih boleznih.

Končno sva si ogledala še njegove kmetijske stroje, razne slike s poskusi z umetnimi gnojili, nakar sem se poslovil s hvaležnostjo s trdnim sklepom v srcu, posnemati ga in delati po njegovih naukih. Ob slovesu me je še opozoril, da je pri vsakem obratu potrebna gotova vsota cenenege kapitala, ravnotako tudi v kmetijstvu, ki se včasih dobro obrestuje, včasih je pa tudi izguba, kakor pri vsakem podjetju na svetu. Poudaril pa je: „**Kapital, izposojen za take naprave, kakor si jih videl pri meni, se mora v kratkem času dobro obrestovati. Ne morem si danes predstavljati kmeta brez zbiralnice za gnojnico, te najdragocenejše snovi naše kmetije. Kar si pa pri meni videl in slišal dobrega in koristnega, tega sem se naučil iz strokovnih listov in knjig, največ pa iz „Kmetovalca“.**“

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 2. Imam ženo in pet otrok ter želim narediti oporoko tako, da določim za glavno in edino dedinjo svojo ženo, ne da bi določil otrokom dote. Je-li potrebno narediti oporoko pred sodiščem, oziroma pred notarjem in koliko to stane? Kako razveljavim pozneje svojo oporoko? **Kako pravilno napravim svojo oporoko?** (I. N. v D.)

Odgovor: Oporoko napravite pismeno, kakor sledi: „**Moja poslednja volja:** Za dedinjo vsega svojega premoženja, kjerkoli ga imam, postavim svojo ženo, ki naj izplača mojim otrokom njune deleže. Ti deleži se naj izplačajo šele po polnoletnosti posameznih otrok. D..., dne... februarja 1932.

J. N., lastnoročni podpis.“

To oporoko dobro shranite in povejte kakšni zaupni osebi, kje jo najde za primer Vaše smrti. Če pa ozdravite, jo lahko vsak čas raztrgate in napišete drugo. Oporoke ni treba delati pred sodiščem in ne pred notarjem. Tudi nimate ž njo nikakih stroškov. — Pač pa ne smete niti z oporoko, niti na drugi način odtegniti svojim otrokom njunih deležev, t. j. njih pravice do polovice Vašega premoženja.

J. A.

Vprašanje 3. Imam hišo bolj na samem in ker nimam denarja, bi si svoj dimnik sam čistil ter se ubranil plačevanja dimnikarju, ki mi itak dimnik slabo čisti. **Ali smejo kmetovalci po deželi sami ometati dimnike na svojih hišah?** (A. B. v T.)

Odgovor: Dimnikarji imajo v mestih in na deželi dolžnost čistiti dimnike in so odgovorni za primer požara, ki nastane

vsled vnetja saj. Vsak dimnikar ima določen okoliš, v katerem mora vse dimnike po potrebi temeljito očistiti. Če on površno očisti dimnike, ima vsak posestnik pravico pritožiti se vsled tega pri pristojni dimnikarski zadrugi, oziroma pri sreskem načelstvu. Pristojbina za vsakokratno čiščenje dimnika je določena za vsak okraj posebej. To pristojbino morate plačati in se je ne morete ubraniti, da bi Vam dimnikar ne čistil dimnika, oziroma da bi sami to delo opravljali. L.

POLJEDELSTVO IN TRAVNIŠTVO

Sejmo več detelje!

Pongrac Turnšek.

Skoraj vsako pomlad se pri naših kmetovalcih opaža občutno pomanjkanje krme, posebno tedaj, če je prejšnja leta bila suša ali pa pozni pomladanski mraz. Posledica tega je slaba živina, ki nikakor ni v ugled naši živinoreji in naprednemu kmetijstvu. Marsikateri ne redi živine toliko zaradi donosa, temveč zaradi gnoja, ker dobro ve, da pri naši izčrpani zemlji brez obilnega gnojenja ni mogoče doseči zadostnih pridelkov. Četudi je gnojenje neobhodno potrebno, vendar pa pri tem ne smemo zanemarjati najvažnejše panoge našega kmetijskega gospodarstva — naše živinoreje. Kako združiti eno z drugim, t. j. imeti na posestvu odgovarjajoče število živine, jo dobro krmiti ter na ta način pridobiti zadostno množino dobrega gnoja, to mora biti glavna skrb vsakega kmetovalca. Da to dosežemo, moramo posvetiti več pozornosti naši najboljši krmni rastlini — detelji.

Detelja, domača ali lucerna, da mnogo dobre in tečne krme ter pušča obenem zemljo v dosti izboljšanem stanju. Prva da tri košnje, od katerih sta gotovo dve prav dobri; druga pa celo štiri, ki v celokupni množini doseže dvakratni pridelek srednjega travnika.

Žal vidimo mnogokje ničvredne travnike s sicer globoko zemljo, na katerih raste resje in druge brezkoristne rastline, ki bi jih lahko izpremenili v rodovitno njivo ali v dober travnik. Z obilnim gnojenjem in s setvijo ovs, prosa, krompirja bi dosegli prav lepe uspehe; nekaj njiv bi pa posejali z deteljo. Za travnike, na katerih prevladujejo slabe trave in resje ali celo praprot, je edino zdravilo plug in obilo dobrega hlevskega gnoja. Čeprav bi s tem zmanjšali površino svojih travnikov, bi pa na drugi strani posejali večjo površino z deteljo. Ta detelja bi bila naš najboljši in najcenejši proizvajalec dušika, ki ga v zemlji najbolj primanjkuje in ga moramo v umetnih gnojilih drago plačevati. Pri detelji ga dobimo zastonj, ker ga črpa iz zraka zase in še za rezervo v zemlji. Pač je pa detelja zelo hvaležna za gnojenje s kalijem in fosfornimi gnojili ter z apnom. Detelja pusti v zemlji toliko dušika, kolikor ga damo z gnojenjem blizu 300 kg apnenega dušika ali čilskega solitra na ha. Poskus pri pšenici to prav jasno kaže.

Zato bodi v glavnem naše načelo: Vse slabe travnike, kolikor so za to primerni, preorjimo in izpremenimo v njive, na njivah pa sejmo čim več detelje.

Nadalje naj pripomnim še tole:

Savinjska dolina kot hmeljski okoliš, bi morala že zaradi hmelja dati prednost detelji. Opaža se namreč, da so hmeljski nasadi po deteljišču mnogo lepši nego oni, ki slede drugi kulturi. Tudi ne uspeva hmelj tako dobro na isti zemlji, kjer je bil pred dvajsetimi leti. Ker je njiv, kjer še ni bil zasajen hmelj, vedno manj, bi temu pešanju hmelja odpomogla detelja, ki bi zemljo zelo izboljšala. Tudi se zemlja odpočije, posebno pri lucerni, kar zelo ugodno vpliva na rast in plod hmeljske rastline.

S preoranjem slabih travnikov in z večjim pridelovanjem detelje in lucerne bomo dosegli več krme in boljše živino, več in boljšega gnoja; njive bomo obilnejše gnojili, prihranili izdatek za dušičnata gnojila in s tem postavili naše gospodarstvo na trdnjšo podlago. Zato ponavljam: Sejmo čim več detelje!

Predkaljenje zgodnjega krompirja za seme.

Fr. Kafol.

V mesecu februarju že lahko pričnemo s predkaljenjem krompirja. Samoobsebi umevno je, da kalimo samo najzgodnejše in zgodnje sorte krompirja. S kaljenjem dosežemo namreč pri krompirju, da se najmanj za 14 dni, pa tudi več pridobi na času, in tako pridemo ž njim preje na trg. Na ta način dosežemo mnogo višje cene, ki so z zgodnjimi pridelki vedno v zvezi.

S kaljenjem krompirja pričnimo čim preje. V to svrhu uporabljamo samo zdravo gomolje, ki še ni odgnalo. Najboljše gomolje je ono, ki je bolj srednje debelo, in to od 60 do 90 g težko. Rezanje krompirja za seme mnogi veččaki namreč sploh ne priporočajo. Dognano je, da daje srednjedebele celo seme boljše in večje pridelke.

Kaliti začnimo v manjši meri. V ta namen vzemimo bolj podolgovata gomolja in jih postavimo pokonci v kartonaste ali lesene zabojčke eno poleg drugega v zemljo, ki smo jo v ta namen pripravili, in sicer tako, da so očesa obrnjena navzgor. Zabojčke postavimo v gorko sobo na pripraven prostor, da kaljenje lahko nadzorujemo, ki pa ne smejo biti blizu peči in oken. Tudi na lesah, kakor jih imamo za sušenje sadja, lahko izvedemo predkaljenje krompirja.

Že v pričetku odžene krompir bolj počasi zastavnejše in krepkejše klice. Nikdar ne dobimo dolgih in bledih klic, kakor to opažamo pri krompirju v kleti spomladi. Po šestih do osmih tednih so klice pri tem načinu kaljenja komaj 2 do 3 cm dolge. Nastavijo se torej krepke kratke klice, ki imajo že nekako bele izrastke kot znak nastavka korenin. Čim to dosežemo, zamoremo že to gomolje uporabljati za saditev.

Da mora biti zemlja temeljito obdelana in pognojena s hlevskim gnojem kakortudi z umetnimi gnojili v zadostni meri, je samoobsebi umevno. S sajenjem pričnemo tedaj, ko se je zemlja osušila in že nekoliko ugrela, sicer ne dosežemo uspehov. Glede umetnih gnojil bodi omenjeno, da je krompir izrazita kalijeva rastlina; s tem pa ni rečeno, da ne potrebuje tudi dušičnatih in fosfornih gnojil, posebno če smo uporabljali slabo spravljen hlevski gnoj ali da ga nismo imeli v dovoljni množini. Uspeh z umetnimi

gnojili dosežemo le tedaj, če jih pravočasno uporabljamo, t. j., da jih podkopljemo vsaj 14 dni pred saditvijo in jih z zemljo dobro premešamo. Je to važen predpogoj, da dobi zgodnji krompir vse redilne snovi pravočasno na razpolaganje. Če upoštevamo visoko ceno, ki jo za tak krompir dosežemo, je tudi vprašanje uporabe umetnih gnojil s tem itak brez vsakih predsodkov rešeno. Ker sadimo zgodnji krompir na manjše površine, zato zadostuje, da vzamemo na 1 ar (100 m²) površine 15 do 20 kg 40% kalijeve soli, 25 kg apnenega dušika in 25 kg superfosfata. Pripomniti je, da je superfosfat najbolje trositi par dni po saditvi kar po vrhu in ga povleči, ker se ga ne sme nikdar mešati z apnenim dušikom.

Na ta način pridelamo pri najzgodnejših sortah krompirja za 8 do 10 tednov bolj zgodnji pridelek, posebno če smo ga sadili na gorkejši prostore; v naših razmerah torej nekako začetkom julija.

Krompir sadimo v jarke, skrbno in previdno z rokami, tako da klicev ne polomimo. Najbolje je, da seme pokrijemo s finim kompostom ali prstjo, ker na ta način silno pospešimo njega vkorenitvenje. Za tem jarke zagrebemo z motiko, tako da je gomolje 6 do 8 cm na debelo pokrito z zemljo. Čim krompir odžene prve liste, jih zavarujemo pred mrazom z zemljo, kar je posebno važno ob času nastopa pomladanske slane, t. j. ob času ledenih možov (sredi maja). V takih primerih je najbolje mlade rastline pokriti z zemljo, da jim mraz ne more škodovati; ko ta nevarnost mine, jih odgrebemo. Da je potrebno krompir okopavati, pleti in pozneje osuti, je samoobsebi umevno.

Sicer so nekateri mnenja, da se pridelovanje zgodnjega krompirja ne izplača, ali če upoštevamo potrebe naših mest, letovišč, zdravilišč i. t. d. po tem blagu, smo mnenja, da je potrebno tudi s tem poskusiti.

Navodila za dodelitev prispevkov za gnojnične sesalke.

Banska uprava je izdala navodila za priznavanje bano-vinskih prispevkov pri nabavi gnojničnih sesalk, ki se v iz-vlečku tako-le glase:

Za vsak posamezen srez se najkeseje do 30. aprila vsa-kega leta določi višina kredita, ki v to svrhu nanj odpade. Vsaka vas dobi samo toliko subvencioniranih sesalk, kolikor je potrebno za skupno uporabo vseh kmetovalcev.

Prošnje na sreska načelstva morejo do 30. oktobra vla-gati samo kmetijske organizacije za svoje člane ali občine za svoje občane; posamezniki le tedaj, če jim je banska upra-va prispevala k ureditvi gnojišča. V prošnji je navesti ime in bivališče posameznih posestnikov, ki bodo prevzeli gnoj-nične sesalke, in števila velike živine, ki jo imajo. Nadalje, če imajo pravilno urejeno gnojišče in gnojnično jamo in kdo je k ureditvi teh prispeval.

Prevzemniki sesalk morajo podpisati izjavo, da jo bodo proti primerni odškodnini posojevali tudi bližnjim posestni-kom, obenem pa priznati na sesalki solastninsko pravico ba-novine v razmerju likvidiranega prispevka. Višino odškod-nine določi občinski, oziroma kmetijski odbor, ki sestavi tudi seznam občanov, ki imajo pravico izposojati si sesalke. Od-škodnina pri organizacijah in občinah se porabi za nabavo novih sesalk.

Prosilci se morajo v prošnji zavezati, da bodo sesalke brezpogojno prevzeli,

Prošnje je vlagati potom sreskega načelstva, ki jih mora v zmislu teh navodil overiti ter predložiti banski upravi s predlogi. V teh je upoštevati predvsem kraje z manj urejenim gnojničnim gospodarstvom, toda po možnosti vse vasi in občine ter dele vasi v srezu.

Pri priznavanju prispevkov bodo k nabavnim cenam sesalke dobili posestniki, ki imajo:

- 1.) do 8 glav velike živine 50% prispevka,
- 2.) do 13 glav velike živine 40% prispevka,
- 3.) do 18 glav velike živine 30% prispevka.

Kdor ima nad 18 glav velike živine, ne dobi prispevka; ravnotako ne tisti, ki je v zadnjih treh letih prejel nad 4000 Din podpor za pospeševanje kmetijstva. Prednost imajo prosilci iz krajev, ki sami nekaj k temu prispevajo.

Sesalke naroča banska uprava in jih dopošlje prevzemnikom po železniškem povzetju, odbivši svoj prispevek. Samo v izjemnih primerih se isti prizna za že nabavljeno sesalko.

Sreski kmetijski referent mora voditi točen seznam o prispevkih za sesalke v srezu. Vsako leto do 31. decembra je ta seznam dostaviti občinam v svrhu razgleda za njih uporabo. Občine morajo voditi seznam z banovinskim prispevkom nabavljenih sesalk in izvajajo solastninsko pravico banovine na sesalkah.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 5. Ker nisem travnikom že več let gnojil, jim nameravam letos pognojiti z apnenim dušikom. Kako naj uporabljam apneni dušik za gnojenje travnikov in koliko naj ga vzamem na površino 1 orala? (A. P. v L.)

Odgovor: Čim sneg skopni, morate predvsem travnike pobranati in očistiti mahu, krtišč itd. Za tem trosite apneni dušik, najbolje pomešan s fino prstjo ali peskom z rokami, ki ste jih poprej dobro namazali z oljem ali vazelino. Prav uporabljiv v to svrhu je tudi razsipač, ki si ga lahko ogledate pri Kmetijski družbi. Razsipač pričvrstimo na brano in s tem si olajšamo to delo. Apneni dušik izpremenijo bakterije v amoniak in kesneje v soliter in tako postane potem lažje raztopljiv in sprejemljiv. Z neoljnatim dušikom zatiramo na travnikih razno mahovje in tudi nekatere plevelce. V naših zemljah vpliva dušik tudi kot apneno gnojilo, ker vsebuje precej apna. Na 1 oral površine računimo 100 do 150 kg tega gnojila.

Fr. K.

HMELJARSTVO

Za in proti hmelju.

Hmeljanič.

V prejšnjih časih se je gojilo hmelj raztreseno semtertja v prav različnih krajih. Na Češkem je bilo n. pr. v navadi, da je skoraj vsaka pivovarna imela tudi lastne nasade hmelja in ji tako hmelja ni bilo treba kupovati. V kolikor pa lastni nasadi niso zadostovali, je sadilo še par večjih posestnikov v bližnji okolici nekaj hmelja in je tako pridelek kril popolnoma potrebo dotične pivovarne. Tedaj tudi še niso bile v navadi velike pivovarne, kakor jih imajo dandanes in ki nekatere izvažajo pivo v najoddaljenejši kraje, temveč večinoma le male, ki so razprodajale pivo le v bližnji okolici in bile zato raztresene vsepovsod. Slično, kakor na Češkem, so bile razmere glede pivovarništva tudi drugod in zato v tistih časih nismo imeli še posebnih hmeljskih okolišev, tem-

več se je gojil hmelj skoraj povsod v bližini pivovarne, samo če je tam le še uspeval.

Z razvojem pivovarniške industrije pa so prenehale male pivovarne in stopile v obrat le velike, ki so razpečavale pivo tudi v daljnji okolici. Poleg tega se je začelo polagati vedno večjo važnost tudi na kakovost piva, ki je pa v prav obilni meri odvisna od kakovosti hmelja. Izbirčnost pivovarnarjev pri nakupu hmelja je bila zato vedno večja in kmalu so ugotovili, da je kakovost hmelja iz različnih krajev zelo različna. Tako so polagoma ugotovili kraje, kjer je uspeval res kakovostni hmelj ter krili potrebo le iz teh krajev, dočim je ostal drugod hmelj neprodan. Naravna posledica je seveda bila, da se je kultura hmelja osredotočila in širila le v krajih, res sposobnih za pridelovanje kakovostnega hmelja, dočim je drugod kmalu izginila. Tako so nastali sklenjeni hmeljski okoliši, kakor jih imamo še dandanes.

V letih, ko je hmeljska letina iz enega ali drugega vzroka odrekla in je bilo pomanjkanje hmelja, so se cene hmelju abnormalno dvignile. To je ponovno zapeljalo bližnjo in daljnjo okolico hmeljskih okolišev, da je zopet poskušala s kulturo hmelja, imela pa pri tem seveda vedno samo izgubo. Še preden je namreč pridelala prvi večji pridelek, je že bilo zopet dosti blaga v hmeljskih okoliših samih ter hmelj iz okolice ni šel več v denar. Slični primer smo imeli tudi sedaj po vojni, ko je bilo pomanjkanje hmelja izredno veliko in so dobra hmeljska leta zato tudi trajala nekaj dlje časa. Dandanes pa se celo najboljši hmelj iz renomiranih hmeljskih okolišev tako slabo plača, da ne krije niti produkcijskih stroškov. Tudi hmeljarstvo trpi vsled nadprodukcije in prestaja največjo krizo, ki bo končala šele po temeljiti redukciji nasadov tudi v hmeljskih okoliših samih.

Pri teh okolnostih je važno dvojje vprašanje: Kaj naj storijo s svojimi nasadi tisti maloštevilni hmeljarji, ki so obdržali hmelj še iz tistih dobrih let izven hmeljskih okolišev in kaj naj storijo hmeljarji v hmeljskih okoliših?

Kakor iz prej navedenega sledi, hmeljarji izven hmeljskih okolišev nimajo prav nobenega izgleda, da bi sploh kdaj prišli na svoj račun. Zanje je edino pametno, da se ravnajo po starem pregovoru „Vrzi hmelj vun, če ne bo on tebe“. Kakor stoletne izkušnje kažejo, uspeva namreč hmelj prvovrstne kakovosti le v nekaterih, že po naravi za to določenih krajih, ki so se razvili v hmeljske okoliše, ter ima zato tudi le tu pravico do obstoja. Izven teh okolišev pa je pridelovanje kakovostnega hmelja, ki ima kaj izgleda na prodajo, nemogoče in je zato tudi kultura hmelja v teh krajih neupravičena. Zato je edini mogoči pametni nasvet za kmetovalce izven hmeljskih okolišev, ki slučajno imajo še kak nasad hmelja, da čim prej hmeljarstvo popolnoma opuste ter se posvetijo drugim za te kraje primernim kmetijskim panogam, ki jim bodo donšale brezdvomno znatno večje koristi. Proti zakonom narave je namreč vedno vsak boj brezuspešen.

Kako naj se ravnajo hmeljarji v sklenjenih hmeljskih okoliših, o tem pa prihodnjič.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1. Imam še precej starega hmelja in zadnji čas so se širile vesti, da je nekaj povpraševanja tudi po tem. Ali je res, da se zanima kdo tudi za stari hmelj in kam naj se tozadevno obrnem? (P. M. v H.)

Odgovor: Za prodajo starega hmelja zaenkrat vsaj še ni izgleda. Sicer je res prejel nedavno nek trgovec iz tujine tozadevno vprašanje ter tudi poslal vzorec in ponudbo. Vendar se je šlo pri tem le za manjšo količino, katero ima doletni trgovec še sam na zalogi.

Vprašanje 2. Imam še 2000 sadežev hmelja ter še ves lanski pridelek neprodan. Ali naj hmelj sploh opustim, ali pa še počakam, če se bodo cene skoro kaj popravile? (F. M. v R.)

Odgovor: Zaenkrat ni prav nobenega izgleda, da bi se položaj na hmeljskih tržiščih kmalu kaj izboljšal. Hmeljarstvo je danes zopet osredotočeno le na izrecno hmeljarske kraje. Vi pa ste sami in daleč od središča hmeljske trgovine. Zato se gotovo ne boste kesali, če hmelj sploh opustite in se rajše posvetite drugim kmetijskim panogam. Čitajte današnji članek!

Vprašanje 3. Gostilničarska pivovarna v Laškem se bo menda še letos dogradila in začela z obratom. Uporabljala bo baje le domač hmelj in se bodo zato cene hmelju že letos znatno dvignile. Ali bo imela nova pivovarna res kaj vpliva na hmeljske cene? (A. J. v P.)

Odgovor: Nova pivovarna ne bo imela na hmeljske cene nobenega vpliva, tudi če bi res uporabljala samo naš domač hmelj, ker bo potrebovala premalo hmelja. Za 100 l navadnega piva se namreč porabi le 15–30 dkg hmelja.

SADJARSTVO IN VRTNARSTVO

Zakaj sadimo in gojimo sadno drevje.

Fr. Fistrovič.

Pri nas je še mnogo kmetovalcev-sadjarjev, ki poznajo sadno drevje le tedaj, ko obrodi. Namesto, da bi pa sadje lepo obirali, ga ponekod še klestijo s preklami, da s tem uničijo ves rodni les z listjem vred. Tega pač noben količkaj umen sadjar ne more odobravati. Ni se potem čuditi, da tako drevje več let zaporedoma ne rodi.

Sadjar, ki želi imeti od sadnega drevja dobiček, se mora poprijeti navodil in načel umnega sadjarjenja, in sicer takoj od vsega pričetka, ko posadi drevo, pa do pozne starosti.

Navodila, ki jih moramo upoštevati pri tem, so:

1. Premisliti dobro vsestranski položaj sadonosnika ter one sorte, ki odgovarjajo najbolj zemlji, legi in podnebnju.

2. Izbrati iz sadnega sortimenta le one sorte, ki so dobro preizkušene in posaditi kvečjemu le dve ali tri, da tako število sort omejimo do skrajnosti.

3. Ob času sajenja pazimo, da bo jama dovolj široka. Poskrbimo za dovolj komposta ali preperelega gnoja, močan raven kol, dober sadni material itd.

4. Pozneje moramo drevje skrbno negovati, obrezovati, okopavati, redno gnojiti in škropiti z različnimi zatiralnimi sredstvi, in to času primerno.

5. Z odbiranjem sadja moramo čakati do zoritve ter ga nato pravilno obrati, sortirati in pripraviti primerne za trg.

Gotovo ni vseeno, ako bo dalo drevje jeseni samo par košaric manjvrednega drobnega sadja, ki ga uporabimo kvečjemu le za dom, ali pa da pridelamo zares prvovrstno sadje, ki ga bomo prodali po primerni ceni.

Skrajni čas je, da izprevidejo naši kmetijski sadjarji, da zamoremo tudi s pravilnim in skrbnim negovanjem sadnega drevja zvišati dohodke naše zemlje.

Motika „Rapid“.

Fr. K.

Tvrdba Rud. Sack je v zadnjem času zopet prinesla na trg zelo praktično izdelano motiko, ki jo s pridom uporabljamo za okopavanje, pletev, rahljanje itd. na domačem vrtu. Motika sestoji iz posebne nožnice z nožem, ki je nihajoče pričvrščen na ročaj med dvema nabitki. Nož sestoji iz najboljšega jekla, ki se da izlaska zamenjati. Med delom se noži istočasno sami brusijo in ostanejo tako vedno ostri. Samo ročaj mora biti ravno nameščen in najmanj dva metra dolg, ki se ga pri nasajanju nekoliko zašili.

Slika 8. Motika „Rapid“.

Ta motika nam omogočuje lažje delo, ker je zelo ročna in vedno dovolj ostra;

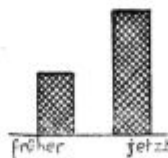
boljše delo, ker se izdeluje v raznih velikostih, in z noži v raznih oblikah;

dvakraten uspeh, ker se ž njo lahko tja in nazaj okopuje, ne da bi tratali čas;

veliko vztrajnost, ker se pri tej motiki zamore vedno nože zamenjati, ki so izdelani iz finega jekla;

veliko rentabilnost, ker se z boljšim delom motika hitreje izplača.

Motika „Rapid“ je neobhodno potrebno orodje vsakemu kmetu, vrtnarju in delavcu.

Motika „Rapid“ se izdeluje v treh velikostih, s tremi različnimi noži.

Slika 9., 10., in 11. Motika „Rapid“ s ploščnatim nožem, s kostastim nožem, s stranskim nožem.

Kako delamo z motiko „Rapid“? Najbolje stoje, držeč se ravno, nazaj grede vlečemo, ne da bi z motiko pritiskali na zemljo. Pri dolgih sunkih in rahlem vlaččenju, tako da ročaj nalahko držimo, izvajamo isto delo boljše in hitreje, kakor da bi okopavali z navadno motiko ali rovnico. Motike ne smemo nikdar bliže

od enega metra k nogam potegniti, sicer se zemljo preveč stlači. Z lahkim pritiskom navzdol koncem ročaja delo s to motiko lahko in hitro uravnavamo.

Motiko „Rapid“ v raznih vrstah ima v zalogi Kmetijska družba. (Glej inseratni del v „Kmetovalcu“.)

Mrzla gredica.

Josip Štrekelj.

Čim se bližajo toplejši dnevi, vedno težje pričakujemo svežo zelenjavo kot prehod od krompirja in konzervirane zelenjave, zlasti zelja in repe. Brez posebnih priprav pohitimo spomladi, čim je zemlja godna, posejati v zavetne in solčne lege zgodnje sorte solate, razne kapusnice, stročnice in drugo. Vrtnarji si za zgodnje setve napravijo tople grede ali gnojake, ki so z betonastim obzidkom ali z deskami obdani. Zaradi toplote vložijo na dno plast listja in vrhu tega še 40—50 cm debelo plast konjskega gnoja. Na gnoj nasujejo kakih 20 cm debelo plast dobre in presejane zemlje, v katero posejejo seme. Da toplota ne uhaja, pokrijejo to napravo z okni, in če je mraz, zlasti ponoči, še s slamnatimi odejami in deskami. Za vrtnarje so gnojaki važna naprava, ali njihovo oskrbovanje zahteva velike pozornosti. Vrtnar, ki je stalno na vrtu, naredi to mimogrede, za kmeta pa, ki je zaposlen največ od doma, ni priporočljivo.

Da pa tudi na kmetijah vzgojimo zgodaj razne sadike, naredimo takozvano **mrzlo gredo**. V zavetni, solčni legi izkopljemo po potrebi in po obsežnosti oken, ki jih imamo na razpolago, 20—25 cm globok jarek, v katerega nasujemo dobro, lahko in presejano zemljo. Ko še ni jama docela napolnjena, vložimo vanjo iz 15—25 cm širokih desk zbit okvir, tako da sprednja južna stran moli kakih 10 cm iz zemlje, zadnja, severna pa 20—25 cm. Nato nasujemo vanjo

še toliko zemlje, da stoji v isti višini z zemljo zunaj okvirja. Vrh okvirja položena okna leže poševno, da solnce bolje sije na gredico in da se ob dežju lahko voda odteka. Navadno se računi padec (visečo lego) 1 cm na 9 cm. V gredici poravnamo zemljo tako, da je površina vodoravna. Na to razdelimo gredico s položenimi palčicami na toliko delov, kolikor vrst semena imamo namen posejati. Posejano seme potlačimo z deščico in ga pokrijemo z dobro zemljo 3 krat tako visoko, kakor je seme debelo. Po dokončani setvi še polagoma zalijemo, da voda ne odplavi semena in pokrijemo z okni. Ako so noči mrzle, zlasti ob zgodnjih setvah, odevamo šipe še s slamnatimi odejami in deskami.

Vsled vjetih solčnih žarkov pod šipami, je toplota v gredici močnejša, kakor zunaj na prostem. To povzroči zgodnejše kaljenje in kesneje hitrejšo rast. Med tem skrbimo za vlago, kar omogočimo z zalivanjem o opoldanskih urah z mlačno vodo. V tem letnem času je večerno in jutranje zalivanje škodljivo.

Ako smo sejali pregosto, moramo vzklike rastline prepuliti, da se ne pretegnejo in oslabe. Take niso prida. Še bolj krepke in boljše sadike vzgojimo, ako jih pikiramo, kadar jim dorasteta en ali dva lista, to se pravi, da jih presadimo v tisti, ali če ni prostora, v drugi enako narejeni gredici v razdalji 4—5 cm. Da se pa sadike utrde in usposobijo za nasad na prostem, jih moramo privajati na zunanji zrak. To naredimo z zračenjem, da ob lepih, toplih dneh privzdignemo nekoliko šipe, zvečer jih pa zapremo. To ponavljamo in vedno bolj odpiramo okna. Nekaj dni pa preden bomo presajali, ako se ni bat ponočne slane, pustimo šipe tudi ponoči odprte.

Kapusnice in solate, ki so proti mrazu bolj odporne, presadimo na stalno mesto bolj zgodaj, druge, bolj občutljive, pa šele koncem aprila ali v začetku maja.

Od tako vzgojenih sajenic in če smo si še nabavili seme od zgodnjih sort, bo tudi pridelek zgoden za porabo doma ali pa kot čislana prvina dobro vnovčena na trgu.

Nekatere gospodinje vzgajajo zgodnje sadike v zabojčkih med okni v stanovanju. To je tudi mrzla gredica v pomanjšani meri. Za uspešno odgojo rastlin v zabojčkih moramo ravnati prav tako, kakor je po vedano za mrzlo gredico zunaj na prostem.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 8. Nekaj cepičev bi rad poslal v Bosno, pa se bojim, da se bodo pokvarili. **Kako naj ravnam pri pošiljavi s cepiči?** (I. F. v Ž.)

Odgovor: Dokler ne mine hud mraz, ne pošiljajte cepičev. Počakajte, da postane nekoliko topleje. Posamezne večice položite potem v mah, ki pa ne sme biti preveč moker, temveč le nekoliko vlažen; mah povežite s papirjem in na to s platnom. Do ½ kg težke pakete pošljite kot vzorec brez vrednosti in plačate zanj samo 2.50 poštne. **Fr. K.**

Vprašanje 9. Rad bi prideloval radič za dom ter imam na vrtu že primeren prostor, vsled česar prosim navodilo: **kako se prideluje rdeči siljeni radič?** (A. M. v L.)

Odgovor: Za siljenje morate vzgojiti debele, močne radičeve korenine, zato pa morate sejati spomladi redko v dobro zemljo na 20 cm oddaljene vrstice ali pa tudi na splošno. Na kmetijah posejejo rdeči radič tudi med koruzo takoj po osipanju na redko. V jeseni in pozimi, ako ni zemlja zmrzla, izkopljemo nameravano množino radičevih korenin ter jih vlo-

žimo v kleti, tudi v hlevu, sploh, kjer ne zmrzuje, v siljenje. To naredimo najpreprosteje na ta način, da naredimo na tleh kup svežega govejega gnoja, okrog kupa pa nasujemo 10 cm debelo in 20 cm široko plast lahke zemlje. Na zemeljsko plast položimo vodoravno radičeve korenine drugo ob drugi s korenino proti gnoju, z glavco pa na zunanjo stran. Te pokrijemo s plastjo zemlje in nadaljujemo, dokler je cel kup obložen in obsajen, oziroma, dokler imamo korenine na razpolago. — Tudi ob steni vlagamo radič za siljenje, da založimo ob steni kakih 30 cm debelo plast gnoja, spredaj pa 20 cm široko in 10 cm visoko plast zemlje, na katero polagamo vodoravno radič s koreninami proti gnoju, z glavicami na zunanjo stran, kakor je gori povedano. — V malem posadimo radičeve korenine v škaf ali v preluknjane sode, ki niso za drugo rabo, ter jih prinesimo na toplo. Med siljenjem skrbimo za primerno vlago zemlje in po potrebi zalivajmo z mlačno vodo.

J. Š.

Razno.

Navodila za zatiranje sadnih škodljivcev in bolezni, je izdalo sresko načelstvo v Dolnji Lendavi, in sicer:

Naprednejši sadjarji ne bodo samo pravočasno izpolnili zahtev razglašene o obveznem čiščenju sadnega drevja, ampak bodo šli v svrhu zatiranja sadnih škodljivcev še dalje. — Sadje ima zadnja leta ugodne cene in je postalo ponekod glavni vir dohodkov. Zaradi tega vsem posestnikom sadnega drevja **priporočam**:

1. Ko se bo sadno drevje očistilo suhih in bolnih vej, omele, odstranilo iz sadovnjaka bolno drevje, naj se še **izredčijo pregoste veje in veje, ki se križajo in glodajo. Nato se očistijo debela in veje od skorje in mahov**, kajti ravno ti nudijo skrivališča sadnim škodljivcem (cvetožeru, jabolčnemu zavijaču in dr.).

2. **Škropljenje sadnega drevja**: V bodoče bo šlo v denar le čisto in brezhibno sadje in le to bo doseglo lepe cene. To pa je mogoče doseči le s škropljenjem sadnega drevja. Najlepše uspehe boste imeli, če se boste držali teh-le pravil:

a) Prvič škropite 1 do 2 tedna, preden začne sadno drevje poganjati, z drevesnim karbolinejem. Tako boste uničili sadnega škodljivca cvetožera, mahove in lišaje ter druge škodljivce;

b) drugič škropite takoj po odvetenju sadnega drevja, ko se začno plodovi razvijati, z 1% modro galico, kateri ste dodali 1 do 2 kg gašenega apna (pripravi se kakor za vinograd). Temu škropivu dodajte še 10 do 15 kg urania zelenila. S tem škropljenjem boste zadeli bolezni na sadju in listju, **predvsem krastavost ali fuzikladij in jabolčnega zavijača**.

Namesto modre galice in apna lahko uporabljate tudi 2 do 3% žveplovo-apneno brozgo, ki je nekaj cenejša.

c) **Tretje škropljenje** pa izvršite 4 do 5 tednov po cvetenju, ko so plodovi za oreh debeli, po istih navodilih kakor pod točko b).

Opozorjam, da morete dobiti brezplačno strokovnega predavatelja, ki vam bo vse te predmete praktično razložil. Če želite predavanje, se obrnite 6 tednov prej na sresko načelstvo. Ob uradnih dnevih morete dobiti tudi strokovne nasvete. Prinesete lahko bolezni in škodljivce v preiskovanje.

Naprednejši sadjarji, ki imajo strnjene nasade, in ki bi želeli škropljenja sadnega drevja izvršiti po navodilih sreskega načelstva, naj se prijavijo semkaj. V ta namen se jim bodo oddajala sredstva za pobijanje sadnih škodljivcev po znižani ceni (s subvencijo).

Kole za mlado sadno drevje je na vsak način postaviti in obnoviti, sicer trpi drevo zelo na pomanjkanju vode, ker se ne more dovolj vkoreniniti.

VINARSTVO IN KLETARSTVO

K problemu vinske krize.

Da pokaže, v kakšni stiski je danes naš vinogradnik, je Vinarska podružnica v Ljutomeru ugotovila stroške za obdelovanje vinograda v izmeri 3 oralov z eno viničarijo. Ta proračun, ki velja za Ljutomerske gorice, je pregledal in odobril sreski kmet. referent Jakob Žnidarič.

Investirani kapital za vinograd omenjene mere znaša **60.000 Din.**

	Din
Obresti od glavnice à 4%	2400
Rez 20 delavcev à 10 Din	200
Gnoj nositi 40 delavcev à 10 Din	400
I. kop 90 delavcev à 15 Din	1350
II. kop 60 delavcev à 15 Din	900
Vezanje šparonov in stavljenja kolja 10 delavcev à 10 Din	100
Pletev 30 delavcev à 10 Din	300
Vež 45 delavcev à 10 Din	450
Škropljenje I., II., III., IV. 33 škropljarjev à 15 Din	495
33 nosačev à 12 Din	396
Žveplanje 6 delavcev à 15 Din	90
III. kop 60 delavcev à 10 Din	600
Stavljanje kolja do trgatve 4 delavci à 10 Din	40
Trgači 48 delavcev à 10 Din	480
Prešari 12 delavcev à 20 Din	240
Hlevski gnoj na 1 oral 30 kub m. z vožnjo vred à 100 Din	3000
Kolje 1500 kom. à 1 Din	1500
Galica 150 kg à 7 Din	1050
Žveplo 50 kg à 4.50 Din	225
Rafija 10 kg à 20 Din	200
Apno 100 kg à 0.42 Din	42
Razne vožnje	150
Obraba inventarja	600
Davek z dokladami	400
Vzdrževanje poslopja	600
Zavarovalnina	120
Nadzorstvo odn. oskrbovanje vinograda	2400
Obnova v teku 30 let 60.000 Din, letno	2000

Skupaj 20728

Na treh oralih vinograda pridelamo 30 hl mošta ali 3000 litrov, torej bi morali prodati najmanj po 7 Din, ako bi hoteli imeti povrnjene vsaj izdatke, dočim o kakem dobičku niti govora ni.

Iz gori navedenega proračuna je razvidno, v kako skrajno obupnem položaju se nahajajo naši vinogradniki. Nujno potrebne so zato vse mere, da se trošarina na vino odpravi, ali vsaj zniža — znašati bi smela z dokladami vred ne več kakor 60 para od litra. Vinogradniki apelirajo na javnost, da jih podpre v njihovi borbi za obstanek gospodarske panoge, ki daje zaslužka tisočim in tisočim rodbinam naše banovine, ki bi ob propadu vinarstva ostale brez kruha.

Pomen in važnost vinskih sejmov.

Fr. Gombač.

Vinske sejme so prirejali v Sloveniji, oziroma v bivši Štajerski in Kranjski že pred vojno, toda takrat bolj po domače, kakor so pač prilike in razmere nanesele. Ker so se ti sejmi navadno dobro obnesli in se je kazalo od leta do leta večje zanimanje zanje, smo jih vedno bolj izpopolnjevali, tako da odgovarjajo danes vsem zahtevam, bodisi glede organizacije in prireditvenega časa, kakor glede razstavljenega blaga.

Da zanimanje za take sejme od leta do leta raste in da je uspeh prireditve vedno večji, nam služijo v dokaz ponovni vinski sejmi in vinske razstave v Mariboru, Ptuju, Središču, Ivanjkojih, Ljutomeru, v Ljubljani in v nekaterih krajih na Dolenjskem. Zadnji sejm, ki se je vršil dne 10. decembra 1931. v Ivanjkojih (tu že VII. po vojni), je posetilo lepo število interesentov, največ gostilničarjev in nekaj vinskih trgovcev iz Ljubljane in okolice. Tudi nakup je bil povoljen.

Tak praktično in strokovno dobro aranžiran sejm, tvori vedno dobro vabo za gostilničarje, kar potrjuje dejstvo, da so mnogi prišli na ta sejm zgolj iz radovednosti, da se prepričajo o kakovosti letošnjih vin in o njihovih cenah, toda dobro blago in ugodna cena jih je omamila in nehote so nakupili, kolikor so posamezni zmogli v teh kritičnih časih, ko je splošna kupčija tudi z vinom silno slaba. Posledice take nepričakovane kupčije se bodo kmalu pokazale in bodo gotovo prijetne toliko za kupca-gostilničarja, kot za njegovega gosta-konzumenta, ker bo le-ta dobil izvrstno kapljo in cenejše od prejšnjih let.

Čeprav so denarne razmere slabe in je težko ugibati kakšno izpremembo nam prinese prihodnja pomlad na vinskem trgu, moramo vendar z nekako gotovostjo svetovati vsakemu količkaj trdnemu gostilničarju in trgovcu, naj si iz previdnosti že sedaj zagotovi svojim potrebam odgovarjajoče množine novega, pa tudi dobrega starega vina, kajti sedaj lahko dobi vsa najboljša vina, pobere torej „smetano“ po tako ugodni ceni, da o kaki nižji ceni spomladi skoraj ne more biti govora.

Da bi cena 12, 13, 14 in celo 15% (alkoholno-odstotno) slovenskim sortnim vinom padla izpod 3.50—5 Din, kakor se sedaj povprečno plačujejo in tudi kupijo, je izključeno, zlasti če se količkaj odpre izvoz v tujino. Enako pa tudi ne za navadna namizna vina naših trtnih vrst, ki se dobijo sedaj po 2.50—3.50 Din.

Dosedanje izkušnje z dobro organiziranimi vinskimi sejmi nam kažejo, da ti sejmi ne vplivajo ugodno samo na razvoj kupčije, marveč tudi poučno na spoznavanje in na pravilno karakteriziranje vinskih tipov kot renski ali mali in laški rizling, šipon (mozler), traminec, rulanec, silvanec, burgundec, muškatelec, muškatin silvanec, sauvignon (sovinjon) karmenet i. dr., torej vrste in sorte, ki jih večina gostilničarjev svoječasno niti po imenu ni poznala, a jih sedaj kot take po okusu spoznavajo, kupujejo in zase prodajajo. To je lep in časten napredek, samo želeli bi bilo še, da bi vsi prodajalci s takimi izbornimi vini ravnali po danih jim strokovnih navodilih, da bi do zadnjega ostala nepokvarjena in

neizpremenjena v čast gostilničarju in v dobro malemu konsumentu. Kdor še letos toči slaba vina in pri tem še drago, zasluži pač, da se mu enostavno vzame točilna pravica.

Prav prikladen vinski sejm, ki bo nudil najboljša ljutomerska vina, bo gotovo oni v Ljutomeru, dne 9. marca t. l. — Pozneje pa se morajo oglasiti in svoje blago svetu pokazati še Dolenjci in Belokranjci.

Belokranjsko vinogradništvo.

Fr. Gombač.

(Dalje in konec.)

Za navedeni trtni sortiment govorijo naslednje okolnosti: Predvsem so te trte več ali manj povsod preizkušene in nekatere teh, kakor n. pr. kavščina, kraljevina, žlahtnina, portugalka, tudi že popolnoma aklimatizirane, t. j. prilagodene krajevnim vremenskim in terenskim razmeram, niso tako občutljive, torej odporne in redno rodijo.

Najbolj poznani in najbolj razširjeni in najstarejši žlahtni trti sta v Beli Krajini in po Dolenjskem sploh kraljevina ter kavščina ali žametna črnina. Da si napravi vsakdo malo sliko o vrednosti tu priporočenih trtnih sort, podam kratek opis lastnosti posamezne sorte tudi glede reznje in roditve.

Kraljevina: Rast močna, les krepak, svetlorjave barve; grozdi srednji do veliki, podolgovati in bolj valjčasti; jagode majhne, okrogle, lepe svetlordeče, oziroma roza barve, na senčnati strani bolj bledozelenkaste; cveti mešanega spola, zato se hitro in dobro uplodijo ter se ne osipajo; notranjost jagode prav sočna in prijetnega okusa, dozori pravilno in doseže pri popolni dozorelosti do 20 in še več odstotkov sladkorja; rodi obilo, osobito v močni zemlji; uspeva dobro v vsaki legi, je jako odporna proti boleznim ter ji prija najbolj kratka reznja na reznike 2—3 očesa; vsled rdečkaste barve ne sme grozdje ostati ali kipeti predolgo na tropu, ker preveč nategne rumeno barvo; vino je mehko in nekislo, zaradi tega pripravno za rezanje z drugimi kislejšimi vini.

Žlahtnina ali plemenka, španjol (Gutedel). Najbolj razširjeni sta navadna bela in rdeča žlahtnina, ki se razločujeta le po barvi grozdja. Rast močna, trajno rodovitna, v nepravi legi, cepljena na neprikladno podlago pa šibka in slabo rodeča; grozdje veliko, lepo oblikovano z negostimi, velikimi, okroglimi jagodami, prijetnega, sladkega okusa; ta vrsta ima le malo kisline, zgodaj dozori in zato daje povsod tudi izvrstno namizno grozdje, ki pakovanje in razpošiljanje v oddaljene kraje najbolje prenese; vsled velike rodovitnosti in malo kisline je sicer vino mehko in bolj šibko, zato pa prav sposobno za mešanje s kislejšim, trpkim vinom; prenaša sicer vse lege, razen mokrotnih, toda najbolj ji ugajajo dobre zavetne lege, kjer ni pozebe; režemo jo na dolgo, pa tudi na kratko, t. j. na napence (šparone) in na palce (čepe-reznike).

Zeleni silvanec (peček) je tudi močne rasti s krepkim lesom in v zanj odgovarjajoči legi in zemlji jako rodovitna sorta, toda vsled tesnosti grozdnih jagod in premehke luščine v mokri jeseni rada gnije; tudi se cvetje kaj rado osuje, t. j., se ne uplodi, če so grozdički količkaj zakriti pod gostimi listi in poganjki; zato moramo grozdičke še pred cvetjem spraviti na prost zrak in svetlobo, torej trto oman-

dati; dobra lastnost te trte je, da pozno spomladi odganja; grozdje dozori pravočasno in doseže visoko sladkobo, tudi do 24 odstotkov in višje, dočim je kislina pri popolni dozoritvi izredno nizka; vino je prijetno, močno in kolikortoliko aromatično; močno aromatično je pa ono muškatanega silvanca, ki pa za Belo Krajino ni tako priporočljiv, ker je bolj izbirčen; režemo ga vsled močne rasti in obile rodovitnosti na dolge napence.

Beli burgundec je sicer kot fina sorta priporočljiv, ker daje izvrstno buketno vino, toda premalo rodi; zato bo v tem oziru za Belo Krajino boljši **neuburger**, a za splošno razmnoženje še ne, ker manjkajo še krajevne izkušnje.

Množinska sorta glede izredne rodovitosti, močne rasti, odpornosti proti boleznim, zgodnje zoritve (septembra kot španjol); visoka sladkoba 24 odstotkov, malo kisline in prijetnega okusa, bi bila **bela malvazija**, kot množinska sorta za bolj navadna vina pa **bela slankamenka**, ki je povsem istih lastnosti kakor omenjena malvazija, le da nekoliko pozneje, koncem septembra dozori, in da njeno vino ni tako polno kakor malvazijino; obe vrsti pozno odganjata in kljubujeta tudi močnim vetrovom. S tem pa ne priporočam malvazije in slankamenke za splošno sajenje, marveč le za napravo poskusov, da sčasoma dobimo vrsto, ki bo vsestransko ustrezala še posebno kot nadomestilo iztrebljenim samorodnicam.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1. V jeseni sem dal mošt v 12 hl sod, v katerem je bil prej med. Ker sod ni bil zadostno izlužen, ima vino sedaj okus po medu. Kaj naj storim, da izgubljeni duh in okus po medu? — Kolikšna je gradacija od poedinih sort vina? (Dr. I. M. v L.)

Odgovor: Z medom, oziroma z medenim sodom ste spravili v vino mnogo čisto tujih snovi, kakršnih ni v nobenem naravnem vinu in jih ni mogoče spraviti iz vina. S kakimi zadevnimi poskusi bi stvar samo še poslabšali. To vino boste morali pač doma kako porabiti. — Eventuelno ga, če je docela povrelo, pozneje čistite z želatino (12—15 gramov na 1 hl) s predhodnim dodatkom 6—10 gramov tanina na 1 hl, kar bo neugoden okus po medu nekoliko omililo. — Kolikšna je gradacija od poedinih sort vina, je pri vseh sortah odvisno od kraja, lege, vremena, zrelosti grozda in letnika. Glede na te činitele lahko ima ena sorta vina najrazličnejše količine alkohola in najrazličnejšo sestavo sploh. Kvečjemu bi lahko govorili o gradaciji vina pri posameznih sortah v izvestnem vinogradu izvestnega letnika. Letniki pa so, kakor vemo, skoraj vsako leto drugačni. Na splošno lahko rečemo, da imajo sorte: beli burgundec, renski rizling, traminec, rulanec, sauvignon, muškata, šipon, silvanec i. dr. običajno večje količine alkohola; navadne kvantitetne sorte, kakor n. pr. belina, vrbovina, tantovina, linovina, ranfol i. dr. pa imajo običajno manjše količine alkohola. F. V.

Vprašanje 2. Odvzeta ml je bila pravica točenja vina „pod vejo“, t. j. vinotoč, še preden sem iztočil obdačeno vino. Kaj naj ukrenem, da ne bom imel škode? Ali smem pri vinotoču prodajati jedila svojega lastnega pridelka? (I. K. v K.)

Odgovor: Vinogradnik-točilca „pod vejo“ sme izvrševati tako točenje v koledarskem letu kvečjemu 3 mesece ter Van je potemtakem potekel rok točilne pravice, ki je označen v dovoljenju, izdanem po Dravski finančni direkciji v Ljubljani, in sicer še prej, preden ste iztočili obdačeno vino. Trošarina se namreč pobira sproti pri nastavljanju sodov, in sicer zato, ker se pri vinogradnikih-točilcih „pod vejo“ ozira na to, da so gmotno šibkejši osebe, ki si hočejo ravno s takim točenjem

financijsko opomoči in doseči boljši izkupiček za pridelano vino, nego bi ga dosegli s prodajo na debelo. Organ finančne kontrole stavi za čas točenja v točilni kleti vse nezatrošarinjeno vino pod uradni pečat. Trošarino vam bo plačati, čim nastavite sod. Umljivo je torej, da morate vsled tega pred potekom roka, do katerega imate pravico izvrševati tako točenje, paziti na to, da smete imeti nastavljenega le toliko vina, kolikor ga v točilnici do konca navedenega roka lahko potočite. Ravno na to se pa Vi niste ozirali. Prosite za novo dovoljenje. — V vinotoču „pod vejo“ ne smete prodajati jedil, četudi so Vaš lastni pridelek. A. V.

Vprašanje 3. Ker nikakor ne morem prodati vina, namepravam napraviti vinotoč doma. Ker pa sem ravno ob meji občine, a vinograd imam že v drugi občini, čeravno komaj dobrih 5 minut od doma, zato ne vem, če bom lahko točil to vino brez kake posebne prošnje ali ne. Kako naj ravnam in kam naj se obrnem, da bom lahko dosegel dovoljenje za vinotoč? (F. I. v R.)

Odgovor: Brez posebne prošnje se Vam ne bo dovolilo točiti vina lastnega pridelka izven občine, v kateri se nahaja Vaš vinograd. Za doseg prave točenja vina lastnega pridelka si morate priskrbeti potrdilo občine, ki potrjuje, da ste res posestnik vinograda, t. j., da boste točili izključno le vino lastnega pridelka. Na podlagi tega potrdila Vam bo podelilo pristojno sresko načelstvo — na Vašo prošnjo — dovoljenje za točenje tega pridelka v občini, kjer stalno bivate. Šele na osnovi tako pridobljenega dovoljenja pristojnega sreskega načelstva, Vam more na prošnjo Dravska finančna direkcija, odsek za trošarino in takse v Ljubljani, izdati pravico za točenje vina lastnega pridelka in to za dobo do treh mesecev v tekočem letu. A. V.

Razno.

Vinska razstava in sejm v Dramljah pri Celju. Sadjarska in vrtnarska podružnica v Dramljah je priredila v dneh 31. januarja, 1. in 2. februarja svojo prvo vinsko razstavo in sejm, ki je prav dobro uspela v vseh pogledih. Razstavo je otvoril g. Drogenik s primernim nagovorom. Zastopnik ban, uprave g. ing. Zupanič je podal splošno sliko o današnjem vinarstvu, g. prof. Vojsk iz Maribora pa je v daljšem predavanju opozarjal na najvažnejša poglavja iz sodobnega vinarstva in kletarstva. Udeležba je bilo zelo velika iz raznih krajev. — Bilo je tudi nekaj kupcev, ki so kazali mnogo zanimanja za razstavljenega vina, ki so bila večinoma iz l. 1931., nekaj pa tudi starejših letnikov. Vina so bila dobra, večinoma prav dobra, nekaj vzorcev je bilo naravnost odličnih. Ravno ta vina so pokazala, da se tudi na Drameljskih gorica dajo pridelati najboljše vina, če se upošteva umno kletarjenje in če se počaka s trgatvijo. Da je razstava bila tako lepo in okusno prirejena in opremljena, gre hvala predvsem našim mladeničem in mladenkam iz Dramelj, ki so žrtvovali cele dneve in proti koncu tudi cele noči za razstavo. Jager Jože.

Vinska razstava v Ljutomeru. Vinarski podružnici v Ljutomeru in v Gornji Radgoni priredita v sredo, 9. marca 1932. vinski sejm in razstavo vina v dvorani Julija Strasserja, gostilničarja v Ljutomeru. Na pokušnjo bodo vina iz vsega ljutomerskega sreza, pa tudi sosednji ormoški okoliš kot del ptujskega sreza bo zastopan. Ljutomer je po svojem staremu slovesu kot središče ljutomerskih gorica in v novejšem času tudi kot križišče železnic za tako prireditev zelo pripraven. Zaradi tega obstoja za vinski sejm in razstavo v tem mestu veliko zanimanje med vinogradniki ter tu- in inozemskimi kupci. Vabijo se vsi vinogradniki iz ljutomersko-ormoškega, gornje radgonskega in štrigovskega vinskega okoliša, da razstavijo svoja vina, kajti na ta način jih bodo vinski kupci mogli pokusiti ter se prepričati o izvrstni kakovosti letošnjega ljutomerčana. Vinski producenti v omenjenih okoliših, ki žele razstaviti svoja vina, naj to prijavijo najkasneje

do 25. februarja 1932. v pisarni mestne občine Ljutomer. Istotam se sprejema vino za razstavo, ki se mora poslati do 5. marca 1932., in sicer od vsake sorte 3 steklenice po $\frac{7}{10}$ l. Kdor nima primernih steklenic, jih dobi pri mestni občini Ljutomer, kjer se dobe tudi vsa natančnejša pojasnila. Na izbiri bodo izvrstna vina iz mešanih nasadov, kakortudi sortirana vina in vse vrste najfinejših specialitet iz vsega vinskega okoliša. — Opozarjamo vse interesente — vinske trgovce, gostilničarje in druge, da si ogledajo vinsko razstavo ter se sami prepričajo o izborni kakovosti tukajšnjega letošnjega pridelka in enako tudi o zelo ugodnih cenah.

ŽIVINOREJA IN MLEKARSTVO

Reja perzijanske ovce v Jurkloštru.

I. R.

V današnji težki gospodarski krizi iščejo kmetovalci povsod novih virov dohodkov, da si ž njimi utrdijo svoje gospodarstvo. Tako se je pojavila tudi ideja domačo ovčerejo, ki daje sedaj le pičle dohodke v volni, mesu in tupatam tudi v mleku, izboljšati s pasmami, ki dajo dragoceno kožuhovino. Taka ovčja pasma je karakul-ovca iz Bokare v Perziji, ki jo zato imenujemo tudi perzijska ovca; daje dragoceno perzijansko krzno, ki se drago plačuje. Komaj rojene živali imajo namreč lepo kodrast, črn kožuh, ki je v krznarstvu zelo iskan.

Toda ne samo originalne živali imajo to lastnost, ampak tudi križane. Tako so pri križanju čistokrvnih karakul-ovnov z domačimi ovcami dosegli precej dobre uspehe, ker so dobre lastnosti oinov prešle na potomce. Z vztrajnim križanjem so dosegli vedno boljši plemenski material, ki se je precej približal izvornim perzijskim ovcam. Tak poskusi križanja se izvajajo že več let v Bosni in v zadnji dobi tudi v Sloveniji na graščini Jurklošter pri Rimskih Toplicah. To posestvo goji deloma čisto karakul-ovco, deloma križano z domačo in razpolaga že s primernim plemenskim materialom, posebno z lepimi ovni.

Paša za križane perzijanske ovce je lahko bolj pusta, toda nikakor ne sme biti vlažna. Tam, kjer dobro uspevajo domače ovčje pasme, je mesto tudi za perzijanke. Za pridobivanje krzna se mlade živali zakoljejo, dokler je volna še kodrasta. Koža se napne in posuši, ustroji in proda krznarju, še vedno po ugodni ceni. Ovce se pa lahko tudi strižejo, kajti njih volna je boljše kakovosti nego ona domačih pasem.

Kdor se zanima za te vrste ovac, naj se obrne na graščino Jurklošter pri Rimskih toplicah, ki bo podala vsakemu zaželjena pojasnila. Morda bodo naši ovčerejci s primerno rejo in križanjem te nove pasme dosegli boljši donos od svoje ovčereje.

Živalske kužne bolezni.

Živinozdr. Hugon Turk.

(Dalje.)

2. Vranični prisad in šuštavec.

Čl. 53. zakona iz l. 1928. pravi: Od bolnih in sumnih živali je prepovedano uporabljati, ukoriščati, prodajati ali podarjevati poedine dele, mleko in mlečne izdelke. — Take živali zdraviti ali operirati smejo

samo veterinarji, tudi trupla raztelesovati se smejo samo pod nadzorstvom veterinarjev. — Trupla teh živali se ne smejo odirati, ampak se morajo s kožo, dlako in odpadki čim preje neškodljivo uničiti, če mogoče sežgati, kar velja tudi za divjačino, če je bila bolna za vraničnim prisadom.

Pravilnik pa še odreja: **V tč. 2.:** Dolžnost prijavljenja in o daljnjem postopku do ugotovitve bolezni, kot se predpisuje v čl. 34., 35. in 39. zakona (gl. „Kmetovalca“ 2. št. 1932. l.). — **V tč. 4.:** Za sumne se smatrajo tiste živali, ki so bile v poslednjih 4 dneh v neposredni dotiki z bolnimi živalmi. — **Tč. 8.:** Bolnim in sumnim živalim se določijo posebne osebe, orodje in posode za strežbo in krmljenje. Posode in orodje se ne smejo drugod uporabljati, dokler se ne razkužijo še v zakuženem hlevu ali pa njegovi neposredni bližini. — **Tč. 9.:** Posestniki bolnih ali sumnih živali in osebe, ki so bile ali so v neposredni dotiki s temi živalmi ali z njihovimi trupli, morajo biti poučene, da se prenese vranični prisad (ne pa šuštavec!) tudi na človeka, da je nevarna in da se je je treba zelo varovati. — **Tč. 10.:** Osebe, ki imajo ranjene roke ali poškodbe na drugih, nepokritih delih telesa, se ne smejo uporabljati za strežbo bolnih ali sumnih živali. — **Tč. 11.:** V zakuženih hlevih morajo biti sredstva za čiščenje in za razkuženje rok in obutev oseb, ki oskrbujejo živino. — **Tč. 12.:** V zakuženih hlevih ne smejo spati ljudje; hlevi se morajo po možnosti zatemniti, da po njih ne letajo muhe in da ne pridejo vanje, tudi se morajo zadostno zračiti, gnoj se mora odstranjevati in sproti razkužiti, tla se morajo čistiti, takisto tudi žlebi za seč in gnojnico ter potem razkužiti. — **Tč. 13.:** Klanje sumnih živali, uporabljanje in prodajanje posameznih delov, mleka in drugih njihovih proizvodov, mlečnih izdelkov sme dovoliti polit. oblast na predlog veterinarja. Zakol mora nadzorovati dipl. živinozdravnik. — **Tč. 15.:** Dokler ne izvrši uradni veterinar pregleda in sekcije trupel poginolihi ali zaradi vraničnega prisada ubitih živali, se morajo trupla ali njihovi deli pokriti z zemljo, s slamo ali plahkami i. dr., da ne pridejo ž njimi v dotiko druge živali in muhe. — Če se trupla ali deli končno ne sežgo, se mora koža sesekati na majhne kose in vsi deli trupla in kože se morajo položiti v najmanj 2 metra globoko jamo, potem dobro posuti z nepogašenim apnom, pomešanim s pepelom in slednjič zvrhoma zagrebsti. — **Tč. 16.:** Vsi odpadki bolnih in sumnih živali, kakor tudi hlevski gnoj in stelja se morajo sežgati ali po predhodni razkužitvi zagrebsti v 2 metra globoko jamo; pravtako se mora uničiti tudi krma, ki so jo okužene živali ponešale.

Za odvrčanje šuštaevca se morajo uporabljati gornje odredbe pod tč. 2., 8., 12., 15. in 16. — **Klanje** na videz še zdravih živali iz dvorca, ki je zakužen s šuštaevcem, zaradi uporabe za ljudsko prehrano, sme dovoliti le glavarstvo, toda samo izjemno in ob nadzorstvu dipl. veterinarja.

Kako vnovčiti več mlečnih izdelkov.

Iv. Benko.

Ker postaja vprašanje vnovčenja naših mlečnih izdelkov z vsakim dnevom važnejše, hočem v naslednjem podati nekaj misli, kako pospeševati od-

dajo in porabo istih, i. s. na čim cenejši, pa vendar uspešen način.

Razdeliti hočem propagando (nje sredstva) v tako, ki jo more oz. mora, vršiti posamezna mlekar- na v svojem delokrogu, ter v tako, ki je z ozirom na svoje bistvo in obseg pridržana splošnosti; in pri tej prvi se hočem danes predvsem nakratko pomuditi.

Najprej moram poudariti, da leži **dobršen del propagande že v sistemu in načinu prodaje, v postrežbi odjemalcev sploh.**

Če pravim „način prodaje“, hočem s tem predvsem reči, **blago je treba ponujati!** Minuli so časi, lepi časi naših gorenjskih sirarn, ko je n. pr. po končani zimski ali planinski seziji prišel trgovec, ter odkupil vso produkcijo in bil še vesel, da jo je dobil. Le ko bi se naše sirarne tega vendar že enkrat zavedale! Res pametno in vzorno pa postopa v tem oziru zadruga v Š. (bivše Štajersko), ki je kupila star Ford, ter organizirala redne vožnje skoraj po vsem Štajerskem; tako je našla vedno in vedno nove odjemalce, povečini take, ki prej sira sploh niso razpečavali, ter jih tudi obdržala, ker jih z blagom redno in točno po njih željah zalaga. Če bi delale tako vsaj večje naše mlekarne, gotovo bi se danes prodajal sir že v sto in sto krajih, kjer ga sedaj še komaj poznajo.

Veliko propagandno delo za naše izdelke so dovršile tudi one naše mlekarne, ki so po nekaterih krajih naše Gorenjske otvorile lastne prodajalne za mleko in svoje mlečne izdelke. S tem so si zagotovile, da se v gotovih konsumnih središčih prodajajo predvsem njihovi izdelki, ter da so ti konsumentom vedno na razpolago v dobri kakovosti in po ne pretirani ceni.

V poglavje solidne postrežbe spada tudi **smotreno sortiranje in označevanje** (deklariranje) **izdelkov**, ker „mačka v žaklju“ danes noben trgovec več ne kupi. Kako to mislim? Vzemimo samo sir. Označbe „bohinjec“, „vrhničan“ i. dr. nam sicer povedo, odkod blago izvira (če ni tudi to zmišljeno), ne vemo pa še, kako težki so hlebi, ali so z ozirom na okus, luknjičavost in zunanost prvovrstni, drugovrstni, ali pa navadna „škarta“. Pa ne-le, da se to skoraj nikjer ne dela, ampak celo toliko kosmato vest imajo naši ljudje, da smatrajo za povsem v redu in dopustno, če kupcu, ki je kupil recimo 10 hlebov sira, vrinejo en ali dva hleba „škarte“. Koga s takim postopanjem predvsem oškodujejo? Trgovca in sebe v enaki meri, ker se bo ta odjemalec ponovno oglasil le v skrajni sili.

Torej: **ves sir je treba sortirati po kakovosti, starosti in teži hlebov in takšnega nuditi kupcu.** Ta se bo na takega dobavitelja vedno rad obračal, ker ve kaj bo kupil.

(Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 2. Imam licenciranega bika, za katerega računam skočnino po 15 Din. Nekateri živinorejci se pa protivijo toliko plačati, ker jih stane skok pri zakotnih bikih le 10 Din. Pri tej skočnini se mi pa ne izplača držati bika. **Kako visoka skočnina pri bikih bi bila danes primerna?** (F. B. v S.)

Odgovor: Vzdrževanje bika je za živinorejca breme, ki mu ga morajo pomagati nositi vsi živinorejci, ki pustijo po njem zaskočiti svoje krave. Oni imajo od njega tudi največ koristi, kajti od bika je v veliki meri odvisno, kakšno bo tele in poznejša krava. Licenciranje bikov je uvedeno zaradi tega,

da se določijo za uplemenitev krav samo dobri plemenjaki. Zakotni biki so po zakonu o živinoreji sploh prepovedani. Ta zakon tudi predpisuje, da bodo odslej drž. živinozdravniki po nalogu sreskega načelstva rezali vse tiste bike, ki jih je licencovalna komisija spoznala za neprimerne. Pripuščanje zakotnih bikov na tuje krave, je kaznivo. Dolžnost vsakega pa je, da take plemenjake naznani sreskemu načelstvu ali žandarmerijski postaji, ki morajo preprečiti njih uporabo. — Skočnina od 15 Din za uplemenitev krave, se nam zdi primerna, previsoka pa gotovo ni. L.

Razno.

Lepega prasiča, nemške oplemenjene pasme, 2½ leta starega, je zaklal g. J. Kalin iz Bregana. Žival je tehtala 371 kg.

Brošure „Pripravljanje mlečne hrane“ je naročilo vodstvo osnovne šole v Gornji Radgoni 8 kom., šolska mladina iste šole pa 51 kom. — Posnemajte! — Knjižica stane 3 Din, pri večjih naročilih 2 Din ter se naroči pri Centralnem mlekarskem društvu v Ljubljani. Pri naročilih posameznih izvodov priložite znamke!

KONJEREJA

O bistvu celičnega zdravljenja ter o njegovih uspehih pri konjskih boleznih.

Dr. Fr. Veble.

Druga polovica prejšnjega stoletja pomeni pričetek čudovitih tehničnih iznajdb, poleg tega pa tudi otvoritev nezaslišanih razkritij na vseh poljih medicine. In na teh početkih gradi naše stoletje pridno naprej. Izmed najnovejših zdravstvenih pridobitev, ki nam odpirajo sijajne izglede za bodočnost, je odkritje takozvanega celičnega zdravljenja. Zaradi tega je na mestu, da se seznanimo z njegovim bistvom tudi naši konjerejci.

Kaj pa je to, celično zdravljenje? Znameniti fiziolog Virchow je zastopal nazor, da sloni vsaka obolenost telesa na izpremembi prizadetih celic, da sta torej bolezenska slika ter obolenost celic med seboj v direktni zvezi. Proti vsaki bolezni se pa bori živi organizem vedno z istimi pripomočki ter požene v boj vedno iste odporne sile. Pri tem pa igrajo posebno vlogo dražljaji, ki se pokažejo v bolezenski sliki, kakor oteklina, zardelost, bolečina in toplota, oz. vročica. Ti štirje glavni znaki vsakega vnetja se pokažejo pri vsaki bolezni in poznali so jih pač že zdravniki najstarejših dob.

Namen zdravstvene metode, ki je po profesorju Pfeilerju imenovana celična terapija, je ta, da presadi te zdravilne činitelje matere narave umetno v telo in tako podpre že v telesu se nahajajoče naravne odporne in zdravilne sile. In kaj hoče s tem doseči? Nič drugega kakor podžgati k povečanemu delovanju one celične tkanine, ki tvori obrambne snovi. Te celice, ki pohajajo v prvotnem razvoju iz srednje klične plasti (mesenchym), označujemo zaradi tega kot mesenchymalne celične tvorbe ter govorimo v celičnem zdravljenju o mesenchymalnih dražljajih. K tem mesenchymalnim tvorbam prištevamo najprej gnojne celice, dalje takozvane fa-

gocite, ki škodljivce, posebno bakterije požrejo, stalne celice vezne tkanine, ter tkanine celečih, oz. že zaceljenih ran. Tudi takozvane imune ali zaščitne snovi nastanejo v mesenchymalnih celicah.

Telo našega konja ne more vedno tvoriti zadosti obrambnih snovi v svojih tkanih, zaradi tega je potrebno, da delovanje teh včasih podpremo z gotovimi sredstvi. Kot jako uspešno tako sredstvo se je izkazal takozvani „mesenchymatren E 104“. Z uspehom ga uporabljajo za zdravljenje težko ozdravljivih ali pa z navadnimi zdravili neozdravljivih bolezni, kakor so žolč bicljevega sklepa, težki primeri revmatičnega obolenja kopit in nog, trde bule na komolcih, dalje zastarele obolelosti dihalnih organov, stalen dušljiv kašelj, potežkoče pri dihanju po prestali, zanemarjeni smoliki, celo nadušljivost in podobne bolezni. Sredstvo se je obneslo tudi pri gnojnih zateklinah (flegmonah) ter tem sledečih odebelenjih podkožnega veznega tkiva (sklerozacija).

Seveda more zdravljenje s tem sredstvom vršiti in voditi le veterinar, kaiti način uporabe je pri vsaki bolezni drugačen. Posebno važna je določitev množine zdravila, pri čemur je treba zdravljenje pričeti s kolikor mogoče malimi davkami, ki jih je le polagoma zviševati. Početne velike doze bi prej škodile kakor pa koristile. Zanimivo je tudi, da se pokaže včasih po prvih dawkah zdravljenja poslabšanje bolezni, kar se zove reakcija. Obolelo mesto zateče še bolj, bolečine se povečajo, nastopi potenje in zvišanje lokalne ali splošne telesne toplote. Po nekoliiko dneh se ti znaki izgubijo, dokler čisto ne izginejo z boleznijo vred.

Namen te razprave je koniereice opozoriti, da je mogoče uspešno zdraviti in celo ozdraviti marsikatero bolezen, ki je veljala dosedaj za neozdravljivo. Zdravilo „E 104“ predstavlja dragoceno pridobitev modernega zdravljenja, ki nam omogoča, da se izognemo gospodarski škodi, pa tudi marsikaki boleči operaciji. Zdravljenje na podlagi celičnega zdravljenja nas vodi na čisto nova pota. In to je pri tem še posebno zanimivo.

ČEBELARSTVO

Kakšen mora biti moderen panj?

Jože Okorn.

Na podlagi načel, ki smo jih ugotovili v prejšnjem članku, mora imeti moderen panj 90 do 100 dm³ (litrov) vsebine, od katere odpade polovica na plodišče, polovica pa na medišče. Panj, ki drži manj kakor 90 l, je za čebelarja, ki hoče uspešno čebelariti na med, premajhen, večji od sto litrov pa prevelik. Le v krajih s prav dobro in izdatno pašo potrebujemo panje z več medišči. Normalno imajo na navedenih osnovah zgrajeni panji po 9, odnosno 10 okvirjev v medišču in plodišču, torej skupaj 18 ali 20 okvirjev. Za naše podnebne in pašne razmere popolnoma odgovarja panj na 9 (18) okvirjev.

V modernem panju je važna tudi lega okvirjev. V prosti naravi delajo čebele satje v treh legah, in sicer v mrzli, topli in mešani stavbi. O mrzli stavbi govorimo, kadar leži satje podolžno, t. j. vzporedno s stranskimi stranicami in v pravem kotu na srednjo končnico (čelnico). Pri mrzli stavbi so ulice do-

stopne čebelam takoj pri dohodu v panj. Pri topli stavbi leži satje vzporedno s čelnico, t. j. počez, v mešani stavbi pa je lega satja poševna. Od vsakega modernega panja zahtevamo, da leže okvirji v mrzli stavbi, ker nam je tako omogočen hiter pregled čebelnih družin, če le odpremo vratca odnosno okenca panja. Mrzla stavba pa ne omogoča samo dobrega pregleda, ampak lahko iz tako prirejenega panja vedno vzamemo poljubni okvir, kar pri topli stavbi ni mogoče. Če hočemo pregledati panj s toplo stavbo, moramo vzeti vse okvirje iz panja, dočim nam pri mrzli stavbi tega ni treba, ker nam je vsak okvir dostopen že pri odstranitvi okenca. Delo v panjih s toplo stavbo je zaradi tega zelo zamudno. Za temeljit pregled dunajčana potrebuje skoraj celo uro, dočim potrebujemo za isto delo v A-Ž. panju ali američanu le 10 do 15 minut, torej 6 krat, najmanj pa 4 krat manj, kar v racionalnem čebelarstvu, zlasti še pri računu rentabilite ni brez pomena. Čas je zlato!

Hitro delo pa je možno le v pravilno izdelanih panjih z mrzlo stavbo, kjer slone okvirji (satniki) na palicah, ter je razdalja med okvirji določena z razstojščiči, ki so pritrjeni na srednji steni in okenicah, nikakor pa ne v panjih, kjer slone okvirji na podaljšani gornji letvi, katero čebele vedno močno zadelajo z zadelavino. Vsled tega satnike v tako pripremljenih panjih le težko ločimo od ležišča.

Dolgoletne praktične izkušnje so nam pokazale, da mora imeti panj, v katerem hočemo uspešno čebelariti na med, sledeče lastnosti: Biti mora enostaven, dovolj velik, vsebina plodišča in medišča mora biti enako velika, imeti mora 18 do 20 okvirjev velike mere, da izmed vseh mer najbolj odgovarja racionalna mera, t. j. okvirji v izmeri 26 × 41 cm v zunanji meri, okvirji morajo ležati v mrzli stavbi in sloneti na palicah ter ležati v razstojščičih z razdaljo 36,5 cm od srede do srede okvirja. Širina okvirja je 25 mm, ulica pa mora biti široka 11 in pol mm, ker tako stavijo satje čebele brez čebelarjeve pomoči v vseh panjih.

To so osnovne zahteve, ki jim mora odgovarjati moderen panj. Panj pa mora poleg tega biti pravilno in natančno izdelan, ker je to prvi pogoji, da delo v panju lahko hitro, dobro in brez pikov opravimo. Bojimo in izogibajmo se slabo izdelanih panjev! Delo v slabo izdelanih panjih je prava muka za čebelarja in čebele, katere razdražene neusmiljeno pikajo. Zato bodi prva in glavna skrb čebelarjeva, da so panji in okvirji do mm natančno izdelani. Posebno moramo paziti na pravilne razstojce med okvirji, na razdaljo med okvirji in stranicami, nadalje matično rešetko ter okvirji in stropom v medišču. Ta razdalja ne sme znašati več kakor 7, pa tudi ne manj kakor 6 mm. Kakor hitro je ta razdalja manjša, nam čebele, ker letev okvirja ne morejo obiti in vsled tega ne čistiti, pritrdijo okvir na strop, steno, odnosno rešetko s prizidki in zadelavino. Tak okvir potem le s težavo dobimo iz panja. Pri tem pa zmečkamo mnogo čebel, zaradi česar se čebele razburijo in začno neusmiljeno pikati. Nekoliko bolje je v panjih, kjer je razdalja med letvo in stropom, odnosno rešetko, večja od 7 mm. Zato pazimo, da bo ta razdalja vedno prava. Panj, ki nima pravih razmerij, spada med šaro in ne v čebelnjak. Kdor ne verjame, naj se prepriča. Ko ga bodo čebele parkrat prav pošteno opikale in bo le s težavo in s samoza-

tajejanjem urejeval družine v slabo izdelanih panjih, bo spoznal resnico in obžaloval svojo brezbržnost in popustljivost napram izdelovalcem panjev. Zato pred nakupom panje vedno pregledajmo, če so natančno izdelani. Pri naročilu stavimo pogoj, da prevzamemo le panje, ki povsem odgovarjajo zgoraj navedenim predpisom. Neodgovarjajoče panje pa odločno zavrnimo, kajti, če se čebelar že ne boji pikov, naj se mu smilijo čebele, ki jih na tako krut način uničuje, ko bi mu drugače lahko donašale med in ga razveseljevale.

Poleg pravih izmer moramo pri nakupu panjev paziti tudi na kakovost lesa in kako je les spojen. Les mora biti ne le popolnoma suh, po možnosti tudi parjen, ampak lepo rašččen in pravilno zložen. Panj, izdelan iz ne dovolj suhega lesa, vedno razpoka. Skozi razpoke v lesu nam potem silijo o priliki prevažanja čebele in besno pikajo. Še huje pa je, če les ni pravilno zložen. Vsled toplote in vlage klej kaj kmalu popusti. Če je les pri panju na treh straneh na istem mestu zložen, se nam panj pri prenašanju kar razkline in potem je joj.

Umevno je tudi, da bomo pri nabavi novih panjev pazili, da bodo imeli panji vse izboljšave, katere so se obnesle v praktičnem čebelarstvu: premakljive palice v medišču, ki omogočajo, da lahko brez težave dvignemo in vzamemo rešetko iz panja, žrelo v medišču in leseno begalnico, verando in zapore za okenca. S temi izboljšavami smo namreč dosegli, da nam delo v A-Ž. panju gre lažje in hitreje od rok.

Vkljub vsem odličnim lastnostim in prednostim, ki jih ima za naše prilike pravilno izdelan A-Ž. panj napram drugim sistemom, je pri nas še nekaj čebelarjev, kateri se ž njim ne morejo sprijazniti. Priznavajo sicer vse prednosti in odlike panja — edino česar ne odobravajo, je vsebina panja in lega okvirjev — češ vse je prav in v redu, le eno veliko hibo ima, ker se plodišče ne da poljubno izožiti, češ, kaj bo mali roj v velikem panju?

Tem naj povemo v preudarek tole:

Tudi čebelarji, ki so danes vneti zagovorniki velike mere, so bili v početku istega mnenja. Izkušnja pa jim je pokazala, da je uspešno čebelarjenje mogoče le tedaj, ako imamo močne družine. Čebelar, ki hoče v veliki meri čebelariti, mora že zaradi ustroja panja skrbeti za močne družine, ker že sistem sam take kategorično zahteva. Zato so tudi uspehi, ki jih dosežemo v A-Ž. panju tako lepi.

Razno.

Trošarine prosti sladkor za krmiljenje čebel je odobrilo finančno ministrstvo. Da se sladkor ne bo uporabljal v druge namene, bo denaturiran s 5% raztopino katrana. En kilogram sladkorja stane v tvornici 6.40 Din, s pakovanjem, tehtanjem, plombiranjem, dovozom na kolodvor, prevoznino po železnici in z dostavo bo pa stal kg približno 9 do 10 Din. Navodila za dobavo tega sladkorja se dobe pri pristojnih čebelarjskih podružnicah. — Ni izključeno, da bo ta sladkor pustil v panjih duh po katranu, katerega se bo navzel tudi med. Pa tudi, če bi te možnosti ne bilo, sem mnenja, naj bi čebelarji uporabljali za krmiljenje namesto sladkorja med. Ajdovca se lahko dobi na debelo po 11 do 13 Din za kg, poleg tega ga pa nekateri čebelarji prav težko vnovčijo. **Med je prava čebelna hrana, sladkor je pa surogat.** Zato segajmo po medu, posebno po ajdovcu, ki je najboljši za prehrano čebel.

Čebele so doslej prav dobro prezimovale. V januarju so že prav pridno izletavale. Ponekod so prinašale že obnožino z rese

in teloha. Zaradi toplega vremena je poraba zaloge velika. Obetala se nam je prav zgodnja pomlad, katere čebelarji nismo nikdar veselili. Zato nas je razveselil sneg in mraz. Zadnji hudi mraz čebelam ni škodoval. Če bi ostalo prejšnje toplo vreme, bi imeli najbrže prav slabo leto, tako pa upamo, če bo mraz trajal do srede marca, na dobro pomladansko pašo.

GOZDARSTVO

Duglazija (Pseudotsuga Douglasii).

Saša Starè.

(Dalje in konec.)

Najstarejši nasadi zelene duglazije so v Nemčiji, kjer so 60-letni sestoji visoki 20 m. Ti sestoji dajejo že kalivo seme, vendar se ga ne uporablja, ker so semenjaki zrasli iz semena, uvoženega iz Britske Kolumbije. Zato se bojijo, da bi imelo iz njega vzgojeno drevje zgoraj omenjene nevšečne lastnosti. Nakupujejo sedaj le seme iz krajev, ki so našim podnebnim prilikam najbolj slični, toda le iz krajev, kjer je rast drevja in kakovost lesa še vedno prvovrstna.

Evropski in ameriški strokovnjaki so dognali, da se najboljše sponaša drevje, ki je bilo vzgojeno iz semena, pridobljenega v okolišu Kaskadnega gorovja (Washington-Territorium) in Oregona. Sadike iz tega semena so zelo hitre rasti, vsestransko odporne, les pa je prvovrsten.

V teh krajih nabira in oddaja semenje — strogo ločeno po višinskih legah in podnebnih prilikah — šele par let The hong Bell Lumber Comp., ki je pod nadzorstvom preizkuševalnega urada v Portlandu ter univerze države Washington.

Semenje te duglazije se uvaža naravnost iz države Washington. Posilja se semenje v pločevinastih, plombiranih škatlah, opremljenih z žigom tvrdke. S tem je povečano jamstvo pristnosti, ter na prevozu ne bo trpela kakovost po vremenskih prilikah.

Pripomniti se pa mora, da jamčijo prekmorske tvrdke za eksotično semenje le v toliko, da je iz določenega okoliša, da je čisto, da je pridobljeno v določenem teritoriju ter da je zdravo, ne jamčijo pa prekmorske tvrdke, da je seme kalivo, kar bi bilo najbolj važno.

Zato je najtopleje priporočati, da se pri nakupu zahteva le seme, za katero prodajalec vsaj jamči, da je pridobljeno v Washingtonskem Territoriju. Tako semenje je morda nekoliko dražje, vendar naj se pri dobavi eksotičnih semen ne gleda na malenkostne razlike v cenah, ker je tako štedenje lahko krivo popolnemu neuspehu, če že ne takoj po setvi, gotovo pa v kesnejših letih.

Svariti se mora, da bi se sejalo semenje od pri nas rastočih starejših dreves, ki jih sicer v Dravski banovini ni veliko; opozoriti se mora na mnenje strokovnjakov, da se rastline prilagode podnebnim prilikam šele po več generacijah (pokolenjih).

Ta (zelena) vrsta duglazije je — kakor je bilo že zgoraj omenjeno — zelo hitre rasti ter drevo ljubke, svetlo do temnozeleno barve. Igllice so dolge, mehke ter na podjarmljenih rastlinah enako razpo-

redjene kakor pri jelki, sicer pa štrlijo na vse strani kakor pri smreki.

V svoji pradomovini dosežejo preko 300 let stara drevesa višino do 100 m. V Evropi so opazovali letni prirastek 25 m³ na ha. V Nemčiji in Angliji so dosegli 45 letni nasadi srednjo višino 30 m, v Avstriji pa 30 letni nasadi 20 m višine. Zelo dobro uspeva to drevo pri nas na Pohorju ter v občini v Dravski banovini, koder so prilike, ki jih to drevo zahteva, ugodne. Najlepše uspeva v sveži, globoki, humozni zemlji, kakortudi v sveži, rahli, peščeni ilovici, sicer pa glede tal ni zelo izbirčna. Najlepša in najbujnejša pa je rast v legah, koder je dovolj vlage v zraku; stalno mokra zemlja in težka ilovica ji ne prijata. Najboljše uspevajo nasadi na severnih in severno-vzhodnih pobočjih.

Še eno posebno lastnost ima duglazija: njeno koreninje se prilično lahko prilagodi tlom. V globoki zemlji dela srčne korenine, v plitvi pa se razširi v površju. Obsenčevanje odzgoraj ji škoduje, prija ji pa senca s strani. Pa še eno dobro lastnost ima ta vrsta, izboljšuje namreč tla, kar se o vseh iglavcih v splošnem ne more trditi.

Kakovost lesa je odlična ter je les boljši kakor les naših najboljših smrek, jelk ali borovcev; sliči nekako macesnu. Najboljša je kakovost tega lesa, če je stržen svetlo- ali temnordeče barve. Tak les je trd in trpežen, vsebuje več smole kakor smreka, jelka ali bor, vendar manj kakor macesen. Velikega pomena je, da je les tem boljši, čim hitrejša je bila njegova rast, dočim vemo o naših iglavcih, da je les tem slabši, čim hitreje je rasel.

Omenjeno je bilo, da se boljša ali slabjša kakovost lesa duglazije loči po barvi. Barva lesa je v njegovi domovini precej različna in se menja po stajališčih sestojev, kar znači, da je največjega pomena, odkod je bilo seme.

Razen lesa je mogoče izkoristiti tudi lubje duglazije; lubje ima obilo tanina in je porabno za čreslo.

Seme duglazije je zelo drobno; na 1 kg gre pribl. 96.000 zrn.

Sadike duglazije so precej drage — na ha jih je treba posaditi 5000 — zato bi bil tak nasad duglazije precej drag. Da se temu odpomore, so za poskus sadili na Badenskem l. 1887. na sledeči način: Posadili so mešano triletne smreke in duglazije 1.20 m vsaksebi. Kulture so krasno uspevale; duglazija je prerastla smreko ter je l. 1908. preostalo le še 720 smrek, duglazije pa 2070 komadov. Smreka je imela srednjo višino 10 m, duglazija pa 15 m. Ta način sajenja splošno priporočamo, ker se pri prereditvi izsekava smreka, ne pa draga visokovredna duglazija. Smreke imajo v tako zasajenih nasadih pač le namen, da pokrivajo tla in pospešujejo rast duglazije.

Sadike duglazije (1—2 letne) imajo v Dravski banovini vse javne in sreske gozdne drevesnice, oddaja jih tudi podružnica J. Š. U. (sreski šum. referent v Mariboru) iz svoje drevesnice v Slivnici; vzgajajo jih za prodajo tudi nekateri zasebniki, kakortudi tvrdka Saša Starè v Mengšu.

Razno.

Lovski predpisi v Dravski banovini. Dne 5. decembra 1931. je bil izdan nov lovski zakon, ki odreja raznovrstne lovske predpise enotno za območje vse kraljevine. Nekateri, posebej

označene zadeve, bo treba urediti z banovinsko uredbo, odnosno s pravilniki ministra za šume in rudnike, kakor na primer: izpremembo lovopusta, shranjevanje divjačine v hladilnicah, način, po katerem se ceni lovska škoda, cene žive divjačine, način odkupa lovskih rezervatov, lovske statistiko in še nekaj drugih. — Zakon sam še ni dobil obvezne moči in se torej še ne izvaja. Obvezno moč dobi pri nas šele takrat, ko bo izdana gori označena banovinska uredba. Do takrat pa veljajo še sedanji zakoniti lovski predpisi. Š.

ZADRUŽNIŠTVO

Zadružno vnovčevanje živine.

Dr. Vlado Valenčič.

(Dalje in konec.)

Na Danskem.

Poleg mlekarskega zadružništva so za Dansko značilne zadružne klavnice. Prva zadružna klavnica je bila ustanovljena l. 1887., to je v času, ko so vsled raznih zunanjih razmer silno padle cene prasičev in se je pojavila potreba po organizaciji vnovčevanja. Prvi klavnici je sledilo še kakih 50 zadružnih klavnic. Skupni blagovni promet teh klavnic je znašal l. 1929. okrog 500 milijonov danskih kron (nad 5 in pol milijard dinarjev), število vseh zaklanih prasičev pa je znašalo 4 milijone. To število predstavlja 85% vse v klavnica zaklane živine v deželi. Od danskega izvoza prasičev in vseh mesnih izdelkov, ki je znašal l. 1929. blizu 250 milijonov kg z vrednostjo 513 milijonov kron, pride pet šestin iz zadružnih klavnic. To dokazuje, da je pravzaprav skoraj celokupno vnovčevanje prasičev v zadružnih rokah. Seveda si te organizacije ni ustvaril danski kmet naenkrat, ampak šele tekom dolgih let. Sedaj ima v njej močno gospodarsko oporo. Velik del blagostanja danskega kmeta zavisi ravno od njegove vnovčevalne organizacije, ki skrbi, da kmet ugodno proda svoje pridelke.

Zadružne klavnice izvažajo v inozemstvo največ na Angleško. Domač konsum je v primeri s produkcijo neznamen. Vsaka zadružna klavnica je sicer v svojem trgovskem poslovanju samostojna, vendar so vse klavnice združene tudi v skupni organizaciji, ki obsega vso deželo.

Poleg zadružnih klavnic, ki se bavijo z izvozom zaklanih prasičev in mesnih izdelkov, ima danski kmet še zadruge za izvoz živine. Posamezni zadrugi je določen krajevno zelo obširen delokrog. Člani se obvežejo dobavljati zadrugam živino, ki jo želijo prodati izven svojega okoliša. Sedaj obstoja kakih petnajst krajevnih zadrug; njihov skupni promet je znašal l. 1929. 9.8 mil. danskih kron (110 mil. Din) za 40.000 prodanih glav živine. Skupna zveza zastopa interese posameznih zadrug, ne da bi posegala v njihovo trgovsko poslovanje.

Ostali primeri zadružnega vnovčevanja.

V ostalih državah je zadružno vnovčevanje le malo razširjeno in moremo govoriti le o prvih početkih.

Na Finskem je bilo l. 1929. osem zadrug za prodajo živine, ki so imele skupaj 5200 članov. Te zadruge so imele prav znaten delokrog in so se bavile

predvsem s prodajo goveje živine. Razen ene so imele vse lastne mesnice; nekatere celo po več. Meso se deloma predeluje v mesne konzerve v lastnih zadružnih tvornicah, katerih je osem. Te tvornice imajo tudi prodajalne, v katerih se prodaja konsumentom nadrobno. Na ta način igrajo važno vlogo v mesni trgovini. Zadruga za prodajo živine imajo svojo poslovno centralo, ki ima tudi lastne klavnice, tvornice in prodajalne. Promet v l. 1930. je znašal okrog 75 milijonov dinarjev.

Šele preteklo leto je bila v **Luksenburgu** ustanovljena centrala za vnovčevanje živine. S tem, da člani podpišejo pri njej deleže, se obvežejo tudi prodati vso pitano živino potom centrale. Dasi je šele v začetku svojega razvoja, si je centrala že znala pridobiti gotov vpliv na trgu živine.

Podobno kakor na Danskem, so izpeljali organizacijo zadružnih klavnic na **Norveškem**. Sedaj imajo zadružne klavnice okrog 30.000 članov. V prvi vrsti se klavnice bavijo s prodajo mesa, šele na drugem mestu pride v poštev predelovanje v razne mesene izdelke. Večina klavnic ima tudi prodajo na drobno. L. 1929. je bilo v zadružnih klavnicaх zaklanih 25.840 glav goveje živine, 20.874 telet, 30.821 prasičev in 30.924 ovc. Vrednost zaklane živine je znašala nad 200 mil. dinarjev.

Švedska je imela l. 1929. 29 zadružnih klavnic, ki se bavijo predvsem s klanjem in z izvozom prasičev. Prva klavnica je bila sicer ustanovljena l. 1899., vendar pa je večina klavnic pričela z delovanjem šele pred ali pa med svetovno vojno.

V **Švici** se bavijo nekatere zadruga s prodajo živine, toda še na zelo ozki podlagi. Dobimo tudi posamezne poizkuse zadružnih klavnic. Zadružništvo je sodelovalo pri organizaciji živinskih trgov. Nekateri omenjenih zadrug se bavijo tudi z vnovčevanjem prasičev. V ta namen se je l. 1925. ustanovila posebna zadruga za vnovčevanje prasičev.

Sklep.

Kakor smo videli, imajo le na Danskem dobro izpeljano organizacijo, v kolikor se tiče vnovčevanja prasičev. V vseh drugih državah je zadružna organizacija razmeroma še šibka in obvlada le majhen del od živine, ki pride na trg. To velja zlasti za vnovčevanje goveje živine, ki se nahaja še v dobi poizkusov, dočim bi glede vnovčevanja prasičev mogli reči, da ima svojo otroško dobo že za seboj.

Glede vnovčevanja goveje živine moramo predvsem poudariti, da ga zadružništvo še ni preizkusilo v primerih, ko gre za izvoz živine, ampak tako v Nemčiji, kakor v Češkoslovaški, se skuša zadružništvo uveljaviti le na domačem trgu.

Druga značilnost, ki jo pri tem vnovčevanju goveje živine ne smemo prezreti, je prodaja v komisiji in ne na lasten račun. S stališča zadruga je to na vsak način le odobravati, ker ji ni treba nositi nevarnega rizika in tudi ji ni potrebno velikih sredstev. Zahteva pa ta način prodaje disciplinirano članstvo, ki zadrugi zaupa.

Slovensko zadružništvo je imelo tekom svojega razvoja tudi par poizkusov zadružnega vnovčevanja živine, ki so pa ostali brez večjega pomena. Da se niso te vrste zadrug pri nas bolj razširile, je razumljivo; težave, ki so ž njimi združene, so velike, in to je tudi razlog, da se dosedaj tudi drugod niso

mogle uveljaviti, če ne upoštevamo redkih izjem. Seveda pa s tem ni rečeno, da se ne bodo mogle uveljaviti tudi v bodočnosti.

DRUŽBENE ZADEVE IN RAZNO

Družbene vesti.

Kmetijsko-gospodarska vprašanja in odgovori. Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja odgovarja družba pismenim potom svojim članom, ki so podpisani s polnim imenom, če so pismu priloženi 3 Din (v znamkah) za odgovor. Vprašanja brez podpisov in navedbe naslova se vržejo v koš. — Odgovori na vprašanja, ki so splošno poučni, se objavijo v „Kmetovalcu“.

Kazalo „Kmetovalca“ za l. 1931. Kdor hrani list in želi kazalo, naj to sporoči po dopisnici Kmetijski družbi v Ljubljani, da mu ga doloži.

Naprava stanovitnega sadjevca. Kmetijska družba je izdala „Gospodarsko navodilo“ s tem naslovom, ki ga naročnikom doloži proti vpošiljati 5 Din v znamkah.

„Kmetovalec“ l. 1932. Opozarjamo vse one, ki so nepozno vplačali članarino, da je 2. številka že pošla.

Vabila

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe.

Spored:

1. Točke 1.—6. po § 37. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

v nedeljo, 13. marca 1932.:

Majšperg pri Ptujju, ob 8. uri v šoli; **Polhovgradec,** po prvi sv. maši v občinski hiši;

v nedeljo, 20. marca 1932.:

Mavčiče, ob 1/2 11. uri v Društvenem domu; **Krka,** ob 1/2 8. uri v šoli;

Beltinci, na praznik, 19. marca 1932. ob 9. uri v šoli.

Predavanja pri kmetijskih podružnicah v mesecu marcu 1932.

6. marca:

Dobrova pri Ljubljani, po jutranji sv. maši filmsko kmetijsko predavanje v Društvenem domu (tolmači strok. tajnik Kafol);

13. marca:

Zagorje ob Savi, po jutranji sv. maši cepilni tečaj na šolskem vrtu (vodi istega strok. tajnik Kafol);

St. Vid nad Ljubljano, popoldne po nauku o sadjarstvu v šoli (predava strok. tajnik Kafol);

19. marca:

Zagorje ob Savi, po jutranji sv. maši filmsko kmetijsko predavanje v kinu (tolmači strok. tajnik Kafol);

20. marca:

Zalec, dopoldne po jutranji sv. maši praktične demonstracije iz sadjarstva v sadonosniku (vodi iste strok. tajnik Kafol); popoldne po nauku filmsko kmet. predavanje v šoli (tolmači strok. tajnik Kafol).

Iz delovanja podružnic.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 31. januarja t. l. je priredila kmet. podružnica v zvezi s kmet. nadalj. šolo predavanje o sadjarstvu po prvi sv. maši v šoli. Zbranih je bilo nad 90 posestnikov iz bližnje in daljše okolice. Predaval je strok. tajnik Kafol o važnosti sadjarstva in o nujnih ukrepih za izboljšanje te panoge. Načelnik g. Kolenc je otvoril z lepim nagovorom prireditve in je isto tudi zaključil po živahni debati od strani poslušalcev.

Šenčur pri Kranju. Na pobudo tuk. kmet. nadalj. šole se je vršilo na Svečnico v Prosvetnem domu celodnevno filmsko predavanje, ki sta je vodila tajnik Kmet. družbe g. Kafol in ravnatelj Agrikulturno-kemičnega urada za kalijevo gnojenje iz Zagreba g. K. Pučnik. G. ravnatelju se imamo zahvaliti za

prekрасne, poučne in nazorne filme. Zvesto so sledili naši farani jutraj in posebno popoldne pri nabito polni dvorani razlagi filmov po obeh gospodih. Čast tudi našim gospodinjam, ki so prihitele popoldne v obilnem številu. Tudi tem je g. Kafol podal stvarna pojasnila in navodila osobito glede krmljenja in vzreje živine. Zato se ni štedilo z odobravanjem med in po predavanjih. Kmet. podružnici in vodstvu kmet. nadalj. šole se zahvalujemo za ta poučna predavanja. Sledila pa bodo to zimo še druga gospodarska predavanja v šoli po zunanjih predavateljih-strokovnjakih. Hvaležni smo voditelju te akcije, našemu zaslužnemu g. župniku I. Pibru, kakortudi njegovim sodelavcem. Gospodarje iz sosednjih vasi in občin pa vabimo, naj pridejo v našo sredo ob takih prilikah. Skupnost bo dala lepo izpričevalo, da hočemo zvesto čuvati rodno grudo z delom in umom.

Zapoge pri Smledniku. Kmetijska podružnica je v nedeljo, 7. februarja t. l. priredila predavanje iz sadjarstva, ki se je vršilo ob 9. uri v prostorih g. Kosmača. Zbranih je bilo nad 40 posestnikov. Načelnik g. Hočevar je otvoril predavanje z lepim nagovorom, nakar je predaval strok. tajnik Kafol o zimskih delih v sadonosnikih. Razvila se je živahna debata, v katero so posegli razni udeleženci in ki so izpraševali predavatelja tudi o splošnem gospodarskem stanju. Ugotovili so, da bi si mali posestniki lahko zelo izboljšali gmotno stanje z umnim sadjarstvom, ki bi donajalo lepe dohodke. Izrazila se je želja, slična predavanja večkrat prirediti.

Konjice. V nedeljo, 14. februarja t. l. se je vršilo pri kmet. podružnici lepo uspelo filmsko kmetijsko predavanje, in sicer v dvorani Katol. doma. Načelnik Terstenjak je otvoril predavanje, pozdravil navzoče udeležence, ki jih je bilo vkljub velikemu mrazu nad 120. Predvajali so se filmi: nemška kmetijska razstava, o naprednem kmetu in šaljivi film o pesi. Filme je tolmačil tajnik Kafol. S prireditvijo so bili udeleženci izredno zadovoljni.

Bizeljska podružnica. V nedeljo, 21. II. je bizeljska podružnica priredila zborovanje, ki je bilo od tamošnjih kmetovalcev zelo dobro obiskano. Predaval je družbeni ravnatelj ing. Lah o izboljšanju travnikov in o živinoreji. Vzačetku je podal sliko o današnji kmetijski in splošno-gospodarski krizi in poudarjal, da bi naš kmet to stanje lažje prenesel, če bi bil organiziran v svojih stanovskih korporacijah. Žal, da ima še mnogo premalo zmisa za skupnost, vsled tega se ne more uspešno boriti za svoje interese. — Živinoreja je panoga, ki je v svojih dohodkih mnogo bolj stalna nego vinogradništvo. Vendar je v živinorejskih krajih preveč zanemarjena. Podlaga vsaki živinoreji je pa travništvo, za katero se pa ravno vinogradniki najmanj brigajo. Travniki zahteva primeroma malo dela in malo stroškov, vendar da mnogo večji donos nego vinograd. — Po predavanju se je razvila živahna debata o tem predmetu in o raznih drugih gospodarskih vprašanjih.

I. P.

Gospodarske vesti.

Kmetijske službe. Društvo kmetijskih strokovnjakov za Dravsko banovino, obvešča tem potom vse večje posestnike in sorodne kmetijske obrate, da se je priglasilo društvenemu tajništvu (Kranj), večje število absolventov raznih kmetijskih strokovnih šol, ki želijo nameščenja kot kmetijski oskrbniki, pristavi, praktikantje itd. Interesentje, ki reflektirajo na kakega nameščenja kmetijske stroke, se ponovno vabijo, da se obrnejo na omenjeno društvo, ki jim bo radevolje postreglo s pojasnili.

Radijska kmetijska predavanja v mesecu marcu 1932.

V četrtek, 3. marca ob 18.30 uri: ing. Viktor Novak „O prirastku lesa v gozdu“;

v nedeljo, 6. marca ob 8. uri: ing. Rado Lah „O prvih pomladanskih delih na polju“; ob 15. uri: Franc Pavlica „Kako pridelujemo sir iz manjših količin mleka“;

v četrtek, 10. marca ob 18.30 uri: ing. R. Lah „O pravilnem pomladanskem gnojenju“;

v nedeljo, 13. marca ob 8. uri: Josip Strekelj „O ureditvi domačega vrta“; ob 15. uri: Franc Pavlica „Kako dvigniti potrošnja mleka in surovega masla“;

v četrtek, 17. marca ob 18.30 uri: Josip Strekelj „O kapusnicah“;

v nedeljo, 20. marca ob 8. uri: dr. Bohinjec „Glavni predpogoji za uspešno poslovanje kmetijskih zadrug“;

v četrtek, 24. marca ob 18.30 uri: ing. Zupanič o vinarstvu;

v četrtek, 31. marca ob 18.30: ing. R. Lah „O splošnem kmetijstvu“.

XIV. dražba kož divjadi se vrši dne 21. marca t. l. na Ljubljanskem velesejmu. To bo zadnja dražba v tekočem letu in je najavljenih že mnogo tujih kupcev, med drugimi tudi iz Svice in Švedske. Dražba bo dosegla tem boljši uspeh, čim več blaga bo na razpolago. Vsakdo, ki ima kože še na razpolago, naj jih pošlje takoj ali najpozneje do 15. marca na naslov „Divja koža“, Ljubljana-Velesejm.

Književnost.

Zakon o narodnih šolah, I. in II. zvezek, priredil Pavle Flerè. — Zakon o narodnih šolah je v najtesnejši zvezi s številnimi drugimi zakoni in naredbami, ki jih mora poznati ne samo vsak šolnik, ampak tudi občinska uprava, ki ima opraviti s šolstvom. Zato je prireditelj v dveh zvezkih izdal celotno snov: v I. zvezku l. 1929. zakon o narodnih šolah s tolmačem ter dodatek iz šolskih, upravnih in drugih zakonov. II. zvezek l. 1931. prinaša zakonske predpise o šolskem zdravstvu in o maloletnih s stvarnim kazalom, ki omogoča hitro izsleditev zadeve, ki se jo potrebuje. Oba zvezka sta prav prikladna za vsakega, ki ima opraviti z narodnim šolstvom, ker mu nudita možnost, da se informira o vseh predpisih, ki veljajo za šolsko mladino in za učiteljstvo. Učiteljska tiskarna, ki je založila oba zvezka, je s tem izpolnila vrzel v šolskem slovstvu. — Cena I. zvezka broš. je 15 Din, II. zvezka 36 Din. Dobi se jih v vseh knjigarnah.

Kmetijsko-šolski vestnik.

Zaključitev zimskega kmetijskega tečaja na Muti. — 6-tedenski kmet. zimski kmetijski tečaj, ki ga je priredila kr. banska uprava, potom sreskega načelstva v Prevaljah, je trajal od 19. I. do 21. II. t. l. Tečaj je vodil sreski kmet. ref. Alfonz Zdolšek. Na slovesen način je tečaj zaključil sreski podnačelnik g. Ivan Milač, ob navzočnosti gg. Petra Močnika, sres. prosvetnega ref., župana občine Muta Peternuša, šol. uprav. Kogelnika, kaplana Prausta in ostalih občinskih odbornikov. Veliko zanimanja za tečaj so pokazale zlasti občine: Muta, Gortina in Sv. Primož n. M. Povprečna udeležba na tečaju je znašala na dan 40 oseb.

Tržni pregled.

Na podlagi obvestil iz raznih krajev države je kupna moč na živinskih sejmih vedno slabša. Malo je domačih, še manj pa tujih kupcev. Italijani so popolnoma izostali, vsled stroge odredbe ital. vlade, ki predpisuje, da mora vsak mesar zaklati 6 komadov domače živine in za 7. dobi šele dovoljenje za izvoz iz Jugoslavije, Madjarske itd. V Italiji sedaj porabijo velike količine zmrzlega mesa, ljudje pa ne marajo za to meso. Pričakuje se, da bo morala ital. vlada to odredbo ublažiti, ker se je število domače živine s tem silno zmanjšalo. Mnogo se pa izvaža od nas perutnine v Italijo, ker ni nikakih ovir. — Trgovina z žitom je čvrsta, posebno za koruzo. Cene jajcem so padle, čim je nastopilo lepo vreme v Italiji. Gospodarski konji so se v zadnjem času podražili in to od 1000 do 1500 Din pri paru. Precej konj so nakupili Italijani za mesarske in gospodarske svrhe. — Izgledi za izvoz lesa so slabi. Cene so ponovno popustile in ni upanja, da se bodo popravile v tem letu.

Premožnost Vam raste

pri zdravem stanju živine. Nalezljivo sramnično vnetje z njegovimi hudimi posledicami se prepreči uspešno

z Bissulin-om

Stroški: Pribl. Din 14.40 za eno žival. Samo na živino-zdravniško odredbo. Tiskana pojasnila brezplačno. H. Trommsdorff Chem. Fabrik Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“, Mr. K. Vouk, Zagreb, Jurjevska ul. 8.

Stanje živalskih nalezljivih bolezni v Dravski banovini po stanju od dne 25. februarja l. 1932. — Šuštavec: pri Domajncih, srez Murska Sobota, 1 primer. — Steklina: na Osredku in Potoku, sreza Litija, 2 primera pasje stekline; v Krčevini, srez Ptuj, 1 primer pasje stekline. — Garjavost: na Zgornji Bistrici, srez Maribor desni breg, 2 primera; v Šikolah, srez Ptuj, 2 primera med konji; pri sv. Florijanu, srez Slovenjgradec, 3 primeri med konji. — Mehurčasti izpuščaji: na Gornjem Suhorju, srez Črnomelj, 1 primer med govedo. — Svinjska kuga: v Gaberju, Raštanju, na Selah, srez Brežice, v 20 dvorcih s 76 primeri; v Petrovi vasi, srez Črnomelj, 1 dvorec s 6 primeri; v Dolgi vasi, Livoldu, Borovcu, sreza Kočevje, v 6 dvorcih z 18 primeri; v Stranicah, srez Konjice, 1 dvorec s 3 primeri; na Rečici in pri Sv. Mihelu, srez Laško, v 2 dvorcih z 8 primeri; v Petrovem selu, srez Maribor levi breg, 1 dvorec z 11 primeri; v Slovenjgradcu v 7 dvorcih s 74 primeri. — Svinjska rdečica: na Kopolju in Krškem, srez Krško, 2 dvorca s 3 primeri; v Nasovi in Veržeju, srez Ljutomer, v 2 dvorcih s 4 primeri.

Istočasno so prenehale sledeče živalske nalezljive bolezni: Vranični prisad: v Gradacu, srez Metlika, med govedo. — Steklina: v Metliki, istoimenskega sreza, med psi; pri Štublih in v Št. Vidu, sreza Ptuj, med psi; v mestu Ptuj, 1 primer pasje stekline. — Garjavost: v Hotinji vasi, srez Maribor desni breg, med konji. — Svinjska kuga: v Globokem, na Malem vrhu, Brezini in v Zakotu, sreza Brežice; v Podgori, sreza Kočevje. — Svinjska rdečica: v Kopolju in na Krškem, sreza Krško; v Nasovi in Veržeju, sreza Ljutomer.

Vet. H. T.

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 3
je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 480,000.000 Din.
Za vse vloge jamči ljubljanska mestna občina z vsem svojim premoženjem in z davčno močjo.
Vse naložbe obrestuje kar najbolj ugodno. — Posojila se dovoljujejo na posestva, menice in vrednostne papirje čim najceneje. — Za male trgovce in obrtnike ima posebno kreditno društvo, za pupilarne naložbe pa sodni depozitni oddelek. Za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike. Za pošiljanje denarja po pošti pa svoje položnice.

Telefon št. 2016 in 2616.
Poštni čekovni račun št. 10533.
Uradne ure za stranke so od 8. do 12. in pol.

Kmetijska in gozdarska razstava

(Jubilejna razstava niž. avstr. deželne kmetijske zbornice)

Dunajski spomladanski

Velesejem

od 13. do 20. marca 1932

Razstava pšenice / Vrtna arhitektura / Potrebščine za drevesnice / Kmetijski pouk / Kmetijski stroji in orodje / Razstava malih živali. Razstava živine (konji, goved, prasiči) 18. do 20. marca.

Zvezna vinska razstava in poskušnja.

Precejšnje vozne olajšave na tu in inozemskih železnicah, po Dunavi in v zračnem prometu. Brez vizuma! S sejm-sko izkaznico in potnim listom prost prestop preko meje v Avstrijo. Pojasnila vseh vrst ter sejske izkaznice (po Din 50.-) se dobe pri

„Wiener Messe“ A. G., Wien VII.

in pri vseh avstrijskih zastopstvih v inozemstvu, kakor tudi pri častnih zastopstvih „Dunajskega velesejma“ v vseh večjih krajih.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Naročila na sadno drevje.

Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za spomladansko saditev meseca marca sledeče vrste sadnega drevja:

1. Visoke jabolane: Bobovec, Jakob Lebel, Ontario, Dolenjska voščenska, Mošančkar, Damasov kosmač, Belfler, Baumanova reneta, Landsberška reneta	I. vrsta po Din 12•50
II. vrsta po Din 8•—
III. vrsta po Din 4•—
2. Visoke žlahtne hruške: Hardijevka, Avranška, Boskovka, Klapovka, Viljamovka,	I. vrsta po Din 15•—
II. vrsta po Din 8•—
III. vrsta po Din 4•—
3. Visoke moštnice: Koroške moštnice in Ozimke	I. vrsta po Din 12•50
II. vrsta po Din 8•—
III. vrsta po Din 4•—
4. Visoke češplje: Domača, velika rumena, italijanska sliva, Jeferton, velika sladkorna in Monfort sliva.	I. vrsta po Din 15•—
II. vrsta po Din 8•—
5. Visoke črešnje: zgodnje in pozne	I. vrsta po Din 15•—
6. Pritlične jabolane: Šarlamovski, Pisani kardinal, Gdanski robač, Jonathan, Bismark, Landsberška reneta, Baumanova reneta, Belfler, Ontario, Rdeči Astrahan, Antonovka, Grafenšteinc in Rdeči jes. kalvil,	I. vrsta po Din 20•—
7. Pritlične hruške: Klapovka, Viljamovka, Zgod. Magdalenka, Avranška, Pastorovka, Amanliška, Dielovka, Kongresovka, Dunajska slava, M. Dr. Lucius, Mortielletova, Giffardovka, in Aremberška	I. vrsta po Din 20•—
8. Marellice: Klosterneuburške	I. vrsta po Din 20•—
9. Breskve: Amsden in Mikado	I. vrsta po Din 20•—
10. Pritlične višnje	I. vrsta po Din 15•—
11. Ríbez	po Din 4•—

Naročila se sprejemajo le proti predplačilu,

ali proti ari, ostanek se pri pošiljavi povzame. Ob naročitvi zahtevajte poštno položnico za nakazilo denarja. Pri vsaki naročitvi je sporočiti železniško postajo. Manj kot 10 dreves se ne pošilja po železnici. Kmetijska družba si pridržuje pravico, poslati kako drugo pripravno vrsto, če bi naročena vrsta že pošla. Stroški za ekspedicijo drevja po železnici se zaračunajo za vsak ovoj in žel. vozni list po 20 Din.

Oni, ki želijo drevesa osebno prevzeti v drevesnici na Poljanski cesti št. 59, se morajo preje zglasiti v pisarni Novi trg 3./I. nadstr. radi plačila, ker brez nakaznice se drevesa nikomur ne izročijo.

Kmetijska družba v Ljubljani.

Požiralnikove cevi

proti napenjanju govedi.

Trokarje — Klešče za tetoviranje in zaznamovanje prašičev in govedi — Očesne znake in klešče za pritrditvev — Tehnice za goved in prašiče — Nosne obročke za bike in klešče za pritrditvev — Obročke za perutnino in golobe v raznih vrstah — Mlin za kosti na ročni in motorni pogon — Rezač za kosti

in razne živinozdr. inštrumente za živinorejo in perutninarske potrebščine izdeluje in dobavlja:

F. Hejny, Malšice u Tábora, Čehoslovaška

V zalogi pri:

Kmetijski družbi, Ljubljana.

SADJARJI Uporabljajte za zimsko in pomladansko škropljenje sadnega drevja

ARBORIN

ki Vam zatre vse škodljivce

Arborin izdeluje

„CHEMOTECNA“

družba z o. z.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registrovana zadruga z **neomejeno** zavezo

MIKLOŠIČEVA C. 6 (v lastni palači)

obrestuje vse hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama

HRANILNE VLOGE ZNAŠAJO NAD 180 MILIJONOV DIN.

Ocarinjenje

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi

Rajko Turk

carinski posrednik

Ljubljana, Masarykova c. 9
(nasproti carinarnice)

Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

14

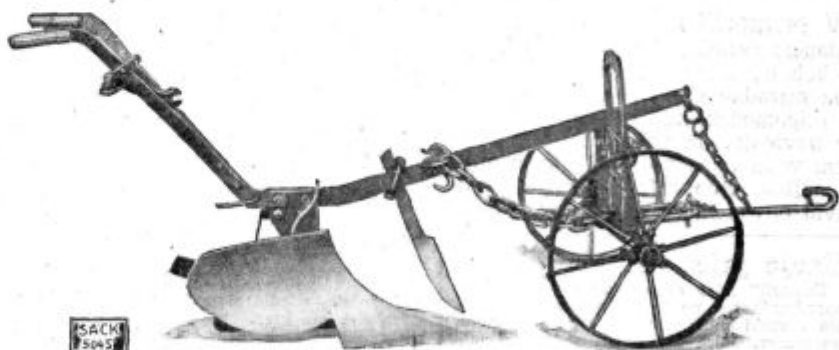
RUD. SACK

tovarna poljedelskih strojev in orodja

LEIPZIG.

Podružnica: WIEN.

Sackove stroje ima v zalogi: Kmetijska družba v Ljubljani.

SACK
1904/5

Najboljšo

Modro galico

izdeluje tovarna

„Zorka“ v Subotici

po staroznanem ausiškem (Aussig - Ustje) načinu, ki je zajamčeno 98 - 99 % in najceneja, ker se izdeluje v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.

Gozdne sadike in semena!

Saša Stare, Mengeš.
Zahtevajte cenik! 53

Cepljene trte

nudi I. trsničarska zadruga v Sloveniji pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah, p. Juršinci pri Ptuj, zel. postaja Moškajnci, skladišče v Hlaponcih. — Ima tudi močne dvoletne trte, sposobne za posajenje. — Zahtevajte brezplačni cenik na kratak naslov: Trsničarska zadruga, p. Juršinci 292

Cene cepljenim trtam znižane!

Po 1.20 Din za komad, nudi la selekcijonirane cepljene trte najboljših trsnih sort, cepljenih na razne podlage: Uprava banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah, pošta Limbuš. 4

Vinogradniki!

Imam za prodati več tisoč prvovrstnih cepljenih trti po ceni 1.— Din. Bovirjeva ranina, po 1.25 Din. Napredaj se nudijo tudi podlage in sadni divjaki. Cenik zastoj. Jožef Bratuša, trsničar, Ljutomer. 2

Valenje piščancev

do 1600 jajc prevzame najsigurneje in najceneje. Istantem se proti naročilu dobilo enodnevnih piščancev „Amerikanski Leghorn“. Lili Piatnik, Radeče pri Zid. mostu. 48

Ekonom

samec, star 40 let, absolvent vinarske in sadjarjske šole z večletno prakso na veleposestvih, išče nameščenje. Naslov v upravi „Kmetovalca“ pod št. 52

Urbanus: „Knjiga o lepem vedenju“.

Tretja, zelo pomnožena in izpopolnjena izdaja. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Strani 388. Cena Din 50, vez. Din 64 (v platno). Lepo vedenje je igralo v človeški družbi že od nekdaj jako važno vlogo, zato bo gotovo segla po knjigi vsaka boljša slovenska rodbina.

V primerih zastrupljenja,

ki nastanejo zaradi pokvarjenih živil, zaradi alkohola, nikotina, morfija, kokaina, je raba narodne grenčice „Franz-Josef“ važen pripomoček. Zdravniške strokovne knjige navajajo, da pri zastrupljenih s svinčev vodi „Franz-Josef“ hitro odstrani najbolj trdovratno zagatenje, ki je glavni povod mučnih napadov kolike.

Racije jajca za valenje.

„Khaki Campell“ jajca od garantirano iz Holandije importiranih rac po 2 dinara komad, sveža, se dobijo v vsaki količini. Na posestvu je 250 rac in 50 racmanov. Jajca se razpošiljajo v patentiranih zabožkih proti povrnitvi orig. tovarniške cene. Zabožki za 25, 50 ali 100 jajc. Garantirano za čisto plemo rac in za sveža jajca. Ekonomija Löbl, Stari Sivec (Bačka). 38

Mozaični tlakovi,

stopnice, ograje, cevi, podboji. Cementarna I. Gostinčar, Pešata, p. Dol pri Ljubljani. 144

Sadno drevje

za spomladansko saditev imamo v zalogi več vrst jablan, hrušk, češenj, češpelj, marelic in orehe. Vse v sadnem izboru priznane vrste. Cene znižane! Drevesničarska zadruga v Dorfarjih pri Šk. Loki. 30

Semena,

sadnega, gozdnega in lepotečnega drevja vseh vrst dobite pri tvrdki „Suma“, družba z o. z. Ljubljana, Dvorakova ul. 3/1. Skladišče Kolodvorska ul. 6. Potrebna navodila na razpolago. Zahtevajte cenik. 37

Sadno drevje

ima za spomladansko saditev jabolka, hruške, češplje, češnje, marelice (visoke in nizke) po sadnem izboru, po zmernih cenah na prodaj: Ivan Halner, pri Sv. Duhu 30, pošta: Škofjaloška. 44

Cepljene trte

prvovrstne od najbolj priporočljivih sort: beli burgundec, laški rizling, immuškatnisilvanec; Riparia portalis, Götthe št. 9 in Riparia-teleki berlandieri, ima na prodaj Mihael Kovačič, trtničar, Sv. Peter nižje Maribora. Cena za komad 1 dinar. 64

Vabilo

na redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice na Vačah r. z. z. n. z., ki bo dne 13. marca ob 13. v združenem lokalni z dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Čitanje in odobritev računskega zaključka. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 66

Ekonom

absolvent kmetijske šole s prakso vinarstva in sadjarstva, išče primerno službo ali prakso. Nastop takojšnji. Dopise je poslati na upravništvo „Kmetovalca“ pod šifro „Mlad ekonom št. 59“. 59

Smrekove in mecesnove sadike.

Za pomladansko pogozdovanje ima za oddati več stotisoč 4 letnih presajenih smrekovih sadik in cca. 100.000 2 letnih mecesnov, močnih in zdravih: Graščina „Hrib“, Preddvor nad Kranjem. 41

Iščem vrtnarja,

samskega, hrana in stanovanje v hiši; plača po dogovoru. — Nastop službe takoj. Tozadevne ponudbe nasloviti na Benko Josip, tovarna mesnih izdelkov, Murska Sobota. 42

Jabolčne in hruškove divjake,

po 2000 kom. prvovrstnih ima napredaj: Ivan Brecejnik, Zg. Šiška 160, Ljubljana VII. 43

Kupijo se

več dobrih, mladih sivih krav (montafonk) z rodovalnikom ali brez, vendar z garancijo dobrih molznic in 2 bika montafonca. Zadruga ali posamezniki naj stavijo svoje ponudbe z navedbo starosti, povprečne mlečnosti, teže in cene „čez“ ali za 1 kg na: „Kmetijsko podružnico“ v Zagorju ob Savi. 61

Cepljene trte

raznih vrst na ameriških podlagah Ia, kvatitete ponuja po najnižji ceni p. t. vinogradnikom. Vlastelinstvo Opeka, pošta: Vinica pri Ormožu. 18

Trte!

Prodajam po dnevni ceni večjo količino korenjakov eno- in dvoletnih, ameriške podlage Riparia portalis, I. vrste. Janko Plut, trgovec, Crnomelj. 9

Brinje in slive za žganjekuho

oddaja po ugodnih cenah Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2. Zahtevajte ponudbo. 1

Kuhn-Tausch

Razvnanje, p. Hoče pri Mariboru. Prva jugoslovansko vzrevališče rujave štajerske kokoši. Selekcija se vrši že 30 let. Odlikovano z mnogimi nagradami. Na razpolago ima jalca za valenje, garantirana s kontrolo dobrih mesnic za ceno à 3.50 Din s pakovanjem; enodnevnega piščeta s kartonom à 18 Din na domu, trimesečna piščeta à 35 Din na domu. Prevzamejo se tudi jalca v valenje proti zmerni odškodnini in sicer po dogovoru. 62

Seno in slamo

dobavlja po konkurenčnih cenah „Gospodarska zveza v Ljubljani“. 51

Sadna drevesca

napredaj, kakor sto divjih kostanjev, jabolka, hruške, češplje, češnje, orehov visokodebelnih, kakor tudi vseh najboljših vrst prtilikavcev. Cene po dogovoru pisмено ali ustmeno. Naslov: Jakob Pintar, sadjarjec, Sv. Tomaž št. 9, p. Bukovica nad Škofjo Loko. 21

Služkinja-začetnica

kakih 20 let stara, pridna in poštena se sprejme v stalno dobro službo v Ljubljani. Prednost ima sirota, da ne bo odhajala domov. Ponudbi je priložiti sliko, katero se vrne, in kako priporočilo od g. župnika ali župana o poštenosti in poslati na: Upravo „Kmetovalca“ št. 65 v Ljubljani, Novi trg 3. 65

Ugodno prodam kobilu,

rdečkasto, 8 letno, srednje težko, mešane pasme in žrebeta enoletnega. Stroj za izdelovanje cementne strešne opeke in stroj za izdelovanje vrtih cementnih zidakov. Ogleda se pri Valentin Mužan, posestnik, Novavas, p. Lesce pri Bledu. 63

Tudi lanena preja

ti veliko prištejdi, ako jo daš v tkanje „Krosni“ tkalnici domačega platna v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Ker je platno za rjuhe tam stikano najtrpežneje in najceneje. 348

Cepljene trte,

60 par komad, nudi Alojzij Grabar, trtničar Zagorci, p. Juršinci pri Ptuj. 31

Cepljeno trsje.

zajamčeno najboljši kakovosti, vseh samo priporočljivih sort oddaja Knez-ova privatna trsnica, Sv. Jurij ob Ščavnici, Ljutomer. — Zahtevajte takoj brezplačen cenik. 333

Ustanovljena leta 1881

Celjska posojilnica

d. d. v Celju

v lastni hiši „Narodni dom“

Sprejema hranilne vloge, daje posojila. Izvršuje vse denarne posle.

Lastna glavica in rezerve Din 14.500.000

Podružnici:

Maribor, Aleksandrova cesta 11

Šoštanj, (v lastni hiši)

